

Центральноукраїнський національний технічний університет

Економічний факультет

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри ІАІАС
доктор історичних наук,
професор
Василь ОРЛИК
«___»_____ 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
на тему:
**«Татування як соціокультурний
феномен: історія та сучасність»**

Виконала: здобувач вищої освіти
IV курсу, групи ІС-23 МБ
ОПП «Інформаційна, бібліотечна та
архівна справа»
спеціальності 029 «Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа»
ГОЛЯН Юлія Юріївна
«___»_____ 2026 р.

Керівник роботи:
кандидат філологічних наук, доцент
_____ Людмила ГЛЄБОВА
«___»_____ 2026 р.

Рецензент: завідувач відділу рідкісних та
цінних видань КЗ «Обласна універсальна
наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського
_____ Наталія ЗЕЛЕНСЬКА

ЗМІСТ

ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	13
1.1. Історіографія дослідження	13
1.2. Джерельна база та методи дослідження	
РОЗДІЛ 2. ТАТУ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНИЙ ФЕНОМЕН	
2.1. Історія виникнення та розвитку татуювання у світі	
2.2. Татуювання в українській культурній традиції та сучасному суспільстві	
2.3. Соціокультурні функції та символіка татуювань	
2.4. Інформаційний феномен культури татуювань у бібліотечних, архівних та музейних установах	
РОЗДІЛ 3. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ТАТУЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ НА КРОПИВНИЧЧИНІ: МУЗЕЙНИЙ ТА СУЧАСНИЙ ВИМІРИ	
3.1. Цифрові колекції й бази даних, присвячені тату: зарубіжний та український досвід	
3.2. Відображення теми тату у засобах масової інформації та популярних ресурсах	
3.3. Музеї Кропивниччини як осередки збереження та популяризації культурної спадщини татуювань у контексті світового досвіду	
3.4. Діяльність тату-салонів Кропивниччини та особливості розвитку локальної татуювальної культури	
3.5. Перспективи популяризації татуювання як елемента сучасної культури через музейні та культурно-просвітницькі практики	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

У сучасному суспільстві татуювання перетворилося з локального культурного явища на важливий соціокультурний феномен, що відображає процеси трансформації цінностей, ідентичності та комунікації. Сьогодні тату є не лише способом художнього самовираження, а й засобом передачі інформації, символічних смислів, культурних традицій та соціального досвіду. Поширення татуювальної культури у світі та в Україні супроводжується зростанням суспільного інтересу до її історії, символіки, соціальних функцій та особливостей репрезентації в інформаційному просторі.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю комплексного вивчення татуювання як багатогранного культурного та інформаційного явища. У сучасних умовах цифровізації суспільства тату стає об'єктом наукових досліджень у галузях культурології, соціології, антропології, історії, мистецтвознавства та інформаційної діяльності. Особливого значення набуває питання збереження, документування та популяризації інформації про татуювальну культуру в діяльності бібліотек, архівів, музеїв та інших установ соціальної пам'яті. Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання представлення культури татуювання на регіональному рівні, зокрема на Кропивницькій.

Об'єктом дослідження є татуювання як соціокультурний та інформаційний феномен сучасного суспільства.

Предметом дослідження виступають особливості формування, функціонування та репрезентації татуювальної культури у світовому, українському та регіональному контекстах, а також її відображення в діяльності інформаційних, культурних і музейних установ.

Метою роботи є комплексне дослідження татуювання як соціокультурного та інформаційного феномена, аналіз особливостей його репрезентації в інформаційному просторі та вивчення розвитку татуювальної культури на Кропивницькій.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- проаналізувати стан наукової розробки проблеми, джерельну базу та методи дослідження;
- дослідити історію виникнення й розвитку татуювання у світі та особливості його поширення в українській культурній традиції;
- визначити соціокультурні функції, символіку та значення татуювання в сучасному суспільстві;
- охарактеризувати татуювання як інформаційний феномен та проаналізувати його представлення в діяльності бібліотек, архівів, музеїв, цифрових колекцій і базах даних;
- дослідити особливості висвітлення теми татуювання у засобах масової інформації та на популярних інформаційних ресурсах;
- проаналізувати розвиток татуювальної культури на Кіровоградщині, діяльність місцевих музеїв і тату-салонів та визначити перспективи її популяризації через культурно-просвітницькі практики.

Теоретико-методологічною основою дослідження стали праці українських і зарубіжних науковців, присвячені історії татуювання, культурологічним аспектам тілесності, соціальній комунікації, інформаційній діяльності та питанням збереження культурної спадщини. У роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, серед яких аналіз, синтез, узагальнення, історичний, порівняльний, системний та інформаційний методи.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному розгляді татуювання як соціокультурного та інформаційного феномена, а також у висвітленні особливостей розвитку та репрезентації татуювальної культури на Кіровоградщині в контексті діяльності культурних установ і сучасного інформаційного простору.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання її результатів у науковій, освітній, культурно-просвітницькій та інформаційній

діяльності. Матеріали дослідження можуть бути корисними для працівників бібліотек, музеїв, архівів, викладачів, студентів, дослідників культури, а також усіх, хто цікавиться історією та сучасним розвитком татуювального мистецтва.

Структура роботи зумовлена метою та завданнями дослідження. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та джерел, а також додатків. У першому розділі розглянуто історіографію проблеми, джерельну базу та методи дослідження. Другий розділ присвячено аналізу татуювання як соціокультурного та інформаційного феномена. У третьому розділі досліджено особливості репрезентації татуювальної культури на Кропивниччині, діяльність місцевих музеїв і тату-салонів, а також перспективи популяризації татуювання в культурно-інформаційному просторі.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Історіографія дослідження

Проблематика татуювання як соціокультурного та інформаційного феномена привертає увагу дослідників різних галузей знань: історії, культурології, соціології, психології, антропології, мистецтвознавства та інформаційної діяльності. У науковій літературі питання походження, розвитку, символіки та функціонування татуювань висвітлюється в різних аспектах, що свідчить про міждисциплінарний характер дослідження.

Одним із найпоширеніших напрямів наукових досліджень є вивчення історії виникнення та розвитку татуювання. Значний внесок у розкриття історичних аспектів татуювальної культури зробили К. Амеліна, яка висвітлила історію татуювань на основі матеріалів одного з найбільших світових архівів тату-мистецтва (Амеліна, 2020), а також О. Кротевич, яка дослідила трансформацію мистецтва татуювання в первісному суспільстві та його культурологічне значення (Кротевич, 2017). Важливими для вивчення історичних витоків татуювання є матеріали про скіфські татуювання, давні татуювальні знаряддя та археологічні знахідки мумій із татуюваннями (Татуювання скіфських вождів, 2016; Давні татуювальні знаряддя, 2023; Павлюк, 2025).

Окремий напрям історіографії становлять праці, присвячені культурологічному осмисленню татуювання як елемента культури та мистецтва. Серед них варто виділити роботи О. Микитенко, яка розглядає татуювання крізь призму процесів глобалізації та культурної комунікації (Микитенко, 2013), а також дослідження, у якому тату-малюнки аналізуються як складова художньої спадщини суспільства (Бурчак, Воробчук, Пузь, 2023). Символічне значення татуювань та їх роль у формуванні культурних смислів

висвітлено у працях В. Шевчука (Шевчук, 2015), а специфіку окремих видів татуювань розкрито в роботах, присвячених морській символіці, релігійним мотивам та популярним образам сучасної татуювальної культури (Бурлаков, 2025; Дрозд, 2021).

Важливу групу становлять психологічні та соціологічні дослідження. Я.Амурова розглядає феномен татуювання з позицій сучасної психології, аналізуючи мотиви його поширення серед різних категорій населення (Амурова, 2019). Подібну проблематику досліджує Н. Артюхіна, яка акцентує увагу на ролі татуювання у процесах самовизначення та самопрезентації особистості в юнацькому віці (Артюхіна, 2026). Теоретичні засади вивчення тілесних практик та соціальної символіки тілесних маркерів представлені у працях Е. Гофмана та Б. Тернера (Goffman, 1961; Turner, 1999). Їхні дослідження стали важливим підґрунтям для розуміння татуювання як засобу соціальної комунікації та маркера групової ідентичності.

Особливе місце в історіографії посідають роботи, присвячені татуюванню як елементу окремих соціальних субкультур. Зокрема, кримінальний аспект функціонування татуювань висвітлено у збірнику «Кримінальна субкультура як фактор злочинності» (Кримінальна субкультура..., 2008). Дослідження військових татуювань представлені у роботах В. Левикіна та R. Forbes, які аналізують специфіку використання тілесних знаків серед військовополонених та військових формувань (Левикін; Forbes, 2006).

Окремий блок джерел стосується сучасного розвитку татуювальної культури. У цих працях висвітлюються особливості роботи тату-майстрів, технології створення татуювань, професійна діяльність фахівців галузі та популярні стилі тату (Дохват, 2018; Як роблять татуювання, 2021; Етапи створення тату, 2024; Види і стилі татуювань, 2025). Значну увагу автори приділяють зростанню популярності татуювань серед молоді, представників

творчих професій та публічних осіб (Кравчук, 2023; Татуювання Леді Гаги..., 2023; Шолудько, 2021; Поджинська, 2024).

Для дослідження інформаційного аспекту татуювальної культури важливе значення мають праці, що висвітлюють діяльність бібліотек, музеїв та інших установ соціальної пам'яті. Теоретичні засади функціонування культурних установ розкрито у роботах Н. Кушнарєнко та колективній праці «Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини» (Кушнарєнко, 2007; Музеї та реставрація..., 2017). Практичні приклади популяризації татуювання через музейні проєкти представлені у публікаціях про діяльність Музею Рембрандта в Амстердамі, виставкові проєкти українських музеїв та міжнародні культурні ініціативи (Горлач, 2023; Музей Рембрандта..., 2023; У Музеї історії міста Києва..., 2025). Важливими для дослідження є також матеріали, які знайомлять користувачів з історією та культурою татуювань через виставки, тематичні заходи та інформаційні ресурси («Менді» – розкіш на тілі!, 2015; У світі татуювань, 2013).

Питання правового регулювання татуювань розглядає А. Сисова, яка досліджує татуювання як об'єкт авторського права (Сисова, 2020). Це свідчить про розширення наукового інтересу до татуювання не лише як культурного чи соціального явища, а й як об'єкта правових відносин.

Регіональний аспект дослідження представлений матеріалами про розвиток татуювальної культури на Кропивниччині. Особливий інтерес становлять публікації про виставки авторських татуювань у Музеї мистецтв міста Кропивницького, а також матеріали про культурні заходи та локальні ініціативи, пов'язані з популяризацією татуювального мистецтва (Сарафанова, 2021).

Аналіз історіографії свідчить про різноплановість досліджень татуювання. Найбільш розробленими є історичний, культурологічний та психологічний напрями. Натомість питання інформаційної репрезентації татуювальної культури в діяльності бібліотек, архівів і музеїв, а також

особливості її розвитку на регіональному рівні залишаються недостатньо вивченими, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Таблиця 1.1

Основні напрями історіографії дослідження татуювання

Напрямок дослідження	Основний внесок у дослідження
Історія виникнення та розвитку татуювання	Висвітлення походження татуювання, його розвитку в різні історичні періоди, археологічних знахідок та давніх практик нанесення тату
Культурологічні аспекти татуювання	Аналіз татуювання як елемента культури, мистецтва, засобу культурної комунікації та носія символічних значень
Психологічні та соціологічні аспекти	Дослідження мотивації людей до нанесення татуювань, самопрезентації, формування ідентичності та соціальної взаємодії
Символіка та функції татуювань	Розкриття значення символів, релігійних, професійних та культурних мотивів у татуюванні
Татуювання в субкультурах та професійних спільнотах	Аналіз татуювань як засобу групової ідентифікації, комунікації та маркування належності до певних соціальних груп
Сучасна татуювальна культура та технології	Характеристика технік нанесення тату, професійної діяльності майстрів та розвитку сучасних стилів
Татуювання у масовій культурі	Дослідження популяризації татуювань через медіа, діяльність знаменитостей та сучасні культурні тенденції
Правові аспекти татуювання	Розгляд татуювання як об'єкта авторського права та правового регулювання

Татуювання в діяльності бібліотек, архівів і музеїв	Висвітлення ролі установ соціальної пам'яті у збереженні, популяризації та репрезентації татуювальної культури
Регіональні дослідження татуювальної культури	Відображення розвитку татуювальної культури на Кропивниччині та її популяризації через культурні заходи й виставкову діяльність

Таким чином, аналіз історіографії свідчить про наявність значної кількості досліджень, присвячених історичним, культурологічним, психологічним і соціальним аспектам татуювання. Водночас недостатньо висвітленими залишаються питання представлення татуювальної культури в інформаційному просторі бібліотек, архівів і музеїв, а також особливості її розвитку на регіональному рівні, зокрема на Кропивниччині. Це визначає актуальність і наукову доцільність подальшого дослідження обраної теми.

1.2. Джерельна база та методи дослідження

Джерельна база курсової роботи охоплює широкий спектр матеріалів, які відображають різні аспекти феномену тату в культурному, соціальному, історичному та інформаційному контекстах.

Важливе місце у джерельній базі дослідження посідають матеріали документації Центральноукраїнського обласного краєзнавчого музею, які дозволяють простежити особливості збереження та популяризації культурної спадщини Кропивниччини.

До цієї групи джерел належать звітна документація (Додаток А), інформаційні матеріали про виставкові проєкти, музейні каталоги, електронні ресурси та публікації, розміщені на офіційних інформаційних платформах музею. Використання зазначених документів дало змогу дослідити форми репрезентації культурних явищ у музейному просторі, зокрема практики висвітлення тем, пов'язаних із тілесною культурою, декоративно-ужитковим

мистецтвом та історико-культурною спадщиною регіону. Матеріали музею стали важливим джерелом для аналізу культурно-просвітницької діяльності установи та визначення її ролі у формуванні локального культурного середовища.

Базову групу становлять цифрові джерела – сайти, блоги, онлайн-журнали, соціальні мережі (Instagram, Pinterest, Reddit тощо), де татування не лише демонструються, а й активно обговорюються, оцінюються, копіюються. Це дозволяє розглядати тату як інформаційний феномен, що функціонує в цифровому просторі за законами медіа: передає повідомлення, формує спільноти, створює тренди. Особливу увагу було приділено візуальній складовій – аналізу стилів, сюжетів, символіки, способів презентації татувань у віртуальному середовищі.

Ще одна група джерел – інтерв'ю, авторські спостереження, матеріали популярної преси (зокрема, тематичні журнали про тату, статті в глянцевих виданнях), які відображають сучасне ставлення до татування, практики його нанесення, а також проблематику сприйняття тіла в суспільстві. У рамках цієї групи джерел розглядаємо також анкетування, яке було проведено серед фахівців тату-салонів Кіровоградщини, серед яких такі:

Tatu-Zalezni – один із найпопулярніших та найбільших за кількістю відгуків салонів у місті.

VEAN TATTOO – представництво великої відомості мережі тату-салонів в Україні.

Neon Tattoo Studio – студія художнього татування з максимальною оцінкою від відвідувачів.

Dura Tattoo – атмосферна та затишна студія.

Manuscript Tattoo Studio – концептуальна студія для тих, хто шукає особливий зміст (Додаток Б).

На основі проведеного опитування нами було укладено каталог найпопулярніших на Кропивниччині стилів та зображень тату (Додаток В).

Методологічну основу дослідження становить комплекс міждисциплінарних методів, які дали змогу розглянути тату не лише як елемент зовнішнього вигляду, а як інформаційну одиницю, що несе культурний, соціальний, психологічний і символічний зміст:

Метод аналізу та інтерпретації – для вивчення культурного контексту тату, семантики зображень, текстів і символів.

Семіотичний метод – для аналізу татуювань як знакових систем, які виконують комунікативну функцію.

Культурологічний метод – для вивчення тату як частини культурного ландшафту та прояву постмодерної ідентичності.

Порівняльно-історичний метод – для простеження змін у ставленні до тіла та татуювання в різні історичні періоди.

Контент-аналіз цифрових платформ – для вивчення того, як інформація про тату поширюється в медіа та які смисли при цьому конструюються.

Спостереження (як метод якісного дослідження) – для фіксації реальних прикладів використання тату в соціальному просторі та медіа.

Висновки до розділу 1

Таким чином, історіографія теми дослідження «Тату як інформаційний феномен культури» вказує на багатовимірність і динамічність досліджуваного явища. Татуювання постає як канал комунікації, особистої ідентифікації, культурної пам'яті та естетичного самовираження. Завдяки поєднанню джерел з психології, культурології, кримінології, історії, соціології та мистецтва, можна сформулювати цілісне уявлення про тату-культуру як складову сучасного інформаційного поля.

Поєднання різних типів джерел та методів дозволило розкрити татуювання як багатовимірний культурний феномен, що виконує не лише естетичну, а й глибоко інформаційну функцію в сучасному суспільстві.

РОЗДІЛ 2

ТАТУ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНИЙ ФЕНОМЕН

2.1. Історія виникнення та розвитку татуювання у світі

Татуювання належить до найдавніших форм модифікації людського тіла та є важливою складовою матеріальної й духовної культури багатьох народів світу. Його історія налічує тисячоліття та охоплює різні цивілізації, культури й соціальні групи. Упродовж свого розвитку татуювання виконувало ритуальні, релігійні, соціальні, естетичні та ідентифікаційні функції, що зумовило його поширення на всіх континентах (Кротевич, 2017).

Найдавніші свідчення існування татуювань були виявлені археологами під час дослідження мумій та людських останків. Особливе значення має знахідка мумії Еці (Ötzi), вік якої становить понад 5 тисяч років. На її тілі було виявлено понад шістдесят татуйованих знаків, що, на думку дослідників, могли мати лікувальне або ритуальне призначення. Важливими є також результати дослідження перуанських мумій, на яких збереглися складні орнаментальні татуювання, виконані з високою художньою майстерністю (Павлюк, 2025).

У первісних суспільствах татуювання виконувало роль соціального маркера та засобу передачі інформації про статус людини, її походження, професію чи належність до певної спільноти. Як зазначає О. Кротевич, тілесні знаки були важливим елементом символічної культури первісних народів та сприяли формуванню колективної ідентичності (Кротевич, 2017).

Особливого розвитку мистецтво татуювання набуло в давніх цивілізаціях. Археологічні джерела свідчать про використання татуювань у Стародавньому Єгипті, де вони були поширені переважно серед жінок і могли виконувати магічну або культову функцію. У народів Полінезії татуювання стало невід'ємною частиною суспільного життя та релігійних обрядів. Саме полінезійське слово «tatau» стало основою сучасного терміна «tattoo», що використовується в багатьох мовах світу. Термін «тату» приніс в Європу

Джеймс Кук в 1773, до цього в різних країнах тату називали по різному і відносили найчастіше до діяльності шаманів, чаклунів, жерців та до представників потойбічного світу (Кротевич, 2017).

Вагоме місце в історії татуювання посідають кочові народи Центральної Азії. Особливу увагу дослідників привертають татуювання скіфів, виявлені на так званих пазирицьких муміях. Зображення фантастичних звірів, оленів, грифонів та інших міфологічних істот відображали особливості скіфського світогляду та були пов'язані із відомим «звіриним стилем» (Татуювання скіфських вождів, 2016). Такі знаки виконували не лише декоративну, а й сакральну функцію, виступаючи оберегами та символами влади.

У Стародавній Греції та Римі ставлення до татуювань було неоднозначним. Якщо в окремих випадках вони використовувалися для релігійних цілей, то частіше слугували засобом маркування рабів, військовополонених або злочинців. Подібна практика зберігалася і в середньовічній Європі, де татуювання нерідко асоціювалося з покаранням або соціальною ізоляцією.

Новий етап розвитку татуювальної культури пов'язаний із добою Великих географічних відкриттів. У XVIII столітті європейські мореплавці познайомилися з традиціями полінезійських народів та поширили моду на татуювання серед моряків. Морські татуювання стали своєрідними символами професійної належності, життєвого досвіду та подорожей. Найпоширенішими зображеннями були якорі, кораблі, компаси, русалки та морські птахи (Бурлаков, 2025).

Значний розвиток татуювання отримало в країнах Східної Азії, особливо в Японії. Японське мистецтво іредзумі сформувало власну систему образів і символів, серед яких важливе місце займали дракони, коропи кої, хризантеми та міфологічні персонажі. Дослідження японської символіки татуювань представлено у праці А. Мещерякова, який наголошує на тісному зв'язку між татуюванням та традиційною культурою Японії (Мещеряков, 2003).

У XIX–XX століттях татуювання поступово поширюється серед різних верств населення. Водночас у багатьох країнах воно асоціювалося з військовими, моряками, представниками кримінального середовища та маргінальних субкультур. Особливості використання татуювань у військовому середовищі висвітлено у працях В. Левикіна та R. Forbes (Левикін, 2025; Forbes, 2006). Окремий напрям становлять кримінальні татуювання, які виконували роль своєрідної системи комунікації та ідентифікації всередині закритих соціальних груп (Кримінальна субкультура..., 2008).

У другій половині XX століття ставлення до татуювання почало змінюватися. Воно поступово втратило статус маргінального явища та перетворилося на одну з форм художнього самовираження. Розвиток спеціалізованого обладнання, поява нових технік і стилів сприяли професіоналізації татуювального мистецтва. Зростання популярності татуювань відбувалося під впливом музичної культури, кінематографа, спорту та мас-медіа (Микитенко, 2013).

На початку XXI століття татуювання стало важливим елементом глобальної культури. Сучасні фестивалі, виставки, міжнародні конвенції та цифрові архіви сприяють поширенню інформації про історію та мистецтво татуювання (Амеліна, 2020; Bydgoszcz Tattoo Konwent, 2025). Татуювання дедалі частіше стає предметом наукових досліджень, музейних експозицій і культурних проєктів. Показовим прикладом є діяльність Музею Рембрандта в Амстердамі, який започаткував проєкти, спрямовані на популяризацію татуювального мистецтва через музейний простір (Горлач, 2023; Музей Рембрандта..., 2023).

Таким чином, історія татуювання демонструє складний шлях розвитку від архаїчних ритуальних практик до визнаного виду сучасного мистецтва. У різні історичні періоди татуювання виконувало різноманітні функції — від сакральних та соціальних до естетичних і комунікативних. Сьогодні воно є

невід’ємною складовою світової культури та важливим об’єктом наукового вивчення.

2.2. Татуювання в українській культурній традиції та сучасному суспільстві

Татуювання в українській культурі має тривалу та складну історію, що відображає особливості суспільного розвитку, культурних традицій та світоглядних уявлень різних історичних епох. Незважаючи на те, що татуювання не набуло такого поширення, як у народів Полінезії чи Японії, практика нанесення тілесних знаків була відома на українських землях ще з давніх часів і пов’язувалася з ритуальними, військовими, соціальними та символічними функціями (Васильченко, 2025).

Одними з найдавніших свідчень існування татуювань на території сучасної України є археологічні пам’ятки скіфської доби. Особливий інтерес становлять знахідки, пов’язані зі скіфською культурою, зокрема знамениті пазирицькі мумії, на тілах яких збереглися складні татуювання у вигляді фантастичних тварин та орнаментів. Ці зображення були тісно пов’язані зі скіфським «звіриним стилем» і відображали релігійні уявлення, соціальний статус та військову доблесть їхніх носіїв (Татуювання скіфських вождів, 2016; Загадки скіфського звіриноho стилю, 2024).

У наступні історичні періоди поширення татуювань на українських землях було менш помітним. Християнізація Русі сприяла формуванню негативного ставлення до практик штучної модифікації тіла, оскільки людське тіло розглядалося як Боже творіння, яке не слід змінювати без потреби. Водночас окремі форми тілесного маркування продовжували існувати серед військових, мандрівників та представників певних соціальних груп (Дрозд, 2021).

У XIX – першій половині XX століття татуювання в Україні найчастіше асоціювалося з військовими, моряками, ремісниками та представниками

кримінального середовища. Особливого значення набули татуювання серед моряків, які використовували їх як символи професійної належності, життєвого досвіду та подорожей. Найпоширенішими були зображення якорів, кораблів, компасів і морських птахів (Бурлаков, 2025). Водночас у кримінальному середовищі татуювання виконували функцію своєрідної системи комунікації, що дозволяла визначати статус особи, її життєвий досвід та місце в ієрархії кримінальної субкультури (Кримінальна субкультура..., 2008).

У радянський період ставлення до татуювання залишалося переважно негативним. Воно часто сприймалося як ознака девіантної поведінки або належності до кримінального середовища. Саме тому значна частина населення уникала татуювань, а їх використання залишалося обмеженим певними соціальними групами. Проте навіть у цей період татуювання продовжували існувати серед військовослужбовців, моряків та представників неформальних молодіжних об'єднань (Левикін, 2026; Кримінальна субкультура..., 2008).

Наприкінці XX століття ситуація почала змінюватися. Відкритість українського суспільства до світових культурних процесів, розвиток засобів масової інформації та поширення глобальних культурних тенденцій сприяли популяризації татуювання серед молоді. Воно поступово втратило негативне забарвлення та почало сприйматися як форма самовираження, творчості та індивідуалізації особистості (Микитенко, 2013).

На початку XXI століття татуювання стало невід'ємною складовою сучасної української культури. Як вже зазначалося вище, росте кількість професійних тату-салонів, спеціалізованих виставок, фестивалів та мистецьких заходів, присвячених татуювальному мистецтву (Фестиваль тату у Києві; Bydgoszcz Tattoo Konwent, 2025). Професія тату-майстра перетворилася на один із перспективних напрямів творчої діяльності, а сам процес створення татуювань супроводжується використанням сучасних

технологій та художніх підходів (Тату-майстер – одна з найбільш затребуваних професій..., 2024; Етапи створення тату, 2024).

Важливою особливістю сучасного етапу розвитку татуювальної культури в Україні є поширення національної символіки. Після початку російсько-української війни значної популярності набули татуювання із зображенням тризуба, державного прапора, герба, елементів української вишивки, цитат українських письменників та патріотичних гасел. Такі татуювання виступають засобом вираження національної ідентичності, громадянської позиції та підтримки української державності (Кравчук, 2023; Фраза з пісні Скрябіна..., 2022).

Значний вплив на популяризацію татуювань справляють відомі українські артисти, спортсмени, телеведучі та блогери. У засобах масової інформації регулярно з'являються матеріали про татуювання українських і світових знаменитостей, їх символіку та значення. Серед українських публічних осіб татуювання мають Надя Дорофєєва, Володимир Дантес, Анастасія Приходько, alyona alyona та інші представники сучасної культури (Шолудько, 2021; Кравчук, 2023). Це сприяє формуванню позитивного суспільного ставлення до татуювання як форми мистецького самовираження.

Сучасні дослідження свідчать, що основними мотивами нанесення татуювань є прагнення до самовираження, підкреслення індивідуальності, збереження важливих життєвих подій та демонстрація власних переконань (Амурова, 2019; Артюхіна, 2026). Для багатьох людей татуювання стає способом створення особистого візуального наративу, який відображає життєвий досвід, систему цінностей та світогляд.

Водночас сучасне українське суспільство поступово переходить від сприйняття татуювання як маргінального явища до його визнання як повноцінного виду мистецтва. Цьому сприяють тематичні виставки, фестивалі, діяльність культурних інституцій та поширення інформації про татуювальну культуру в медіа. Прикладом такого процесу є проведення

виставки авторських татуювань у Кропивницькому, яка продемонструвала зростання інтересу суспільства до цього виду мистецтва (Сарафанова, 2021).

Отже, татуювання в українській культурній традиції пройшло тривалий шлях від поодиноких історичних практик та символічних тілесних знаків до одного з найпоширеніших способів самовираження в сучасному суспільстві. Сьогодні воно виступає не лише елементом особистої ідентичності, а й важливою складовою сучасної культурної комунікації, що відображає суспільні процеси, національні цінності та культурні трансформації.

2.3. Соціокультурні функції та символіка татуювань

Татуювання є складним соціокультурним явищем, яке поєднує в собі художні, символічні, комунікативні та ідентифікаційні характеристики. У сучасному суспільстві воно виконує низку важливих функцій, пов'язаних із самовираженням особистості, передачею соціально значущої інформації та формуванням культурних смислів. Символіка татуювань відображає цінності, переконання, світоглядні орієнтири та життєвий досвід їх носіїв, що дозволяє розглядати татуювання як своєрідний засіб невербальної комунікації (Шевчук, 2015; Микитенко, 2013).

Однією з найважливіших функцій татуювання є ідентифікаційна. Протягом історії татуювання використовувалося для позначення належності людини до певної соціальної, професійної, етнічної чи релігійної групи. У давніх суспільствах тілесні знаки могли свідчити про походження особи, її суспільний статус або роль у громаді (Кротевич, 2017). У сучасному світі татуювання також часто використовується як засіб демонстрації особистої або групової ідентичності, відображаючи інтереси, переконання та життєві принципи людини (Амурова, 2019).

Тісно пов'язаною з ідентифікаційною є комунікативна функція. Татуювання виступає особливим способом передачі інформації без використання слів. Через символи, зображення, написи та орнаменти людина

повідомляє оточенню про свої цінності, емоції, соціальний статус або важливі події власного життя. На думку дослідників, татуювання можна розглядати як специфічний візуальний текст, що містить певне смислове навантаження та потребує інтерпретації (Шевчук, 2015).

Важливе значення має функція самовираження та самопрезентації. У сучасному суспільстві татуювання дедалі частіше стає способом підкреслення індивідуальності та унікальності особистості. Як зазначає Н. Артюхіна, татуювання допомагає людині конструювати власний образ та демонструвати особистісні особливості, особливо у молодіжному середовищі (Артюхіна, 2026). Подібну думку висловлює Я. Амурова, яка розглядає татуювання як інструмент самовизначення та психологічного самовираження (Амурова, 2019).

Не менш важливою є естетична функція. Сучасне татуювання дедалі більше сприймається як окремий вид мистецтва, що поєднує художню майстерність, індивідуальний стиль та творчий підхід. Різноманіття технік і стилів – від традиційного та реалізму до графіки, мінімалізму та акварелі – дозволяє створювати складні художні композиції на тілі людини (Види і стилі татуювань, 2025). Завдяки цьому татуювання перетворюється на форму мистецької творчості та елемент сучасної візуальної культури.

Упродовж історії значну роль відігравала ритуально-магічна функція татуювань. У багатьох народів світу тілесні знаки використовувалися як обереги, символи захисту або складова релігійних обрядів. Вважалося, що певні символи здатні захищати людину від небезпеки, приносити удачу чи забезпечувати прихильність надприродних сил (Кротевич, 2017). Відлуння цих уявлень збереглося й сьогодні у вигляді татуювань із сакральною символікою, релігійними образами та знаками-оберегами (Дрозд, 2021).

Особливу групу становлять меморіальні татуювання, які виконують функцію збереження пам'яті про важливі події або людей. Такі татуювання можуть містити дати, імена, портрети, цитати чи інші символічні елементи,

пов'язані зі значущими подіями життя людини. У цьому випадку татуювання стає своєрідним механізмом фіксації особистої пам'яті та емоційного досвіду.

У різних соціальних групах татуювання може виконувати статусну функцію. У минулому татуювання нерідко вказувало на суспільне становище людини, її військові заслуги або професійну діяльність. Особливо яскраво ця функція проявлялася серед воїнів, моряків та представників окремих субкультур (Бурлаков, 2025; Левикін). У кримінальному середовищі система татуювань використовувалася для визначення статусу особи та її місця в неформальній ієрархії (Кримінальна субкультура..., 2008).

Символіка татуювань надзвичайно різноманітна та залежить від культурного контексту, історичної традиції та особистого сприйняття. Одними з найпоширеніших є зооморфні символи. Наприклад, лев часто асоціюється із силою та мужністю, вовк — із незалежністю та витривалістю, орел — зі свободою та владою. Значне поширення мають також рослинні мотиви, серед яких троянда символізує красу та кохання, а хризантема в японській культурі є символом довголіття та благополуччя

Популярними залишаються релігійні та духовні символи. Хрести, ангели, молитви, біблійні цитати та інші сакральні образи використовуються як вияв віри та духовних переконань людини (Дрозд, 2021). У сучасній українській культурі особливого значення набули патріотичні татуювання, що містять державну символіку, елементи традиційної орнаментики, тризуб, карту України або цитати відомих українських діячів (Кравчук, 2023; Фраза з пісні Скрибіна..., 2022).

Вагоме місце в символіці татуювань посідають професійні та субкультурні знаки. Морські татуювання із зображенням якоря традиційно символізують надійність, вірність та зв'язок із морем (Бурлаков, 2025). У кримінальній субкультурі кожен символ має чітко визначене значення та може містити інформацію про життєвий шлях, статус або кримінальний досвід людини (Кримінальна субкультура..., 2008).

Сучасні дослідники наголошують, що символіка татуювань постійно змінюється під впливом соціальних і культурних трансформацій. Якщо раніше значення татуювання здебільшого визначалося традицією або належністю до певної спільноти, то сьогодні дедалі частіше воно набуває індивідуального характеру. Люди самостійно формують зміст своїх татуювань, наділяючи їх особистими спогадами, емоціями та життєвими сенсами (Амурова, 2019; Артюхіна, 2026).

Таким чином, татуювання виконує широкий спектр соціокультурних функцій — від ідентифікаційної та комунікативної до естетичної, меморіальної та символічної. Його зміст і значення формуються під впливом історичних традицій, культурного середовища та індивідуального досвіду людини. У сучасному суспільстві татуювання виступає не лише декоративним елементом, а й важливим засобом вираження особистості та передачі культурно значущої інформації.

2.4. Інформаційний феномен культури татуювань у бібліотечних, архівних та музейних установах

Культура татуювань, яка пройшла тривалий шлях від сакральних практик до прояву індивідуальної ідентичності, дедалі частіше стає об'єктом уваги установ пам'яті – бібліотек, архівів та музеїв. Це зумовлено зростанням інтересу суспільства до графічних форм самовираження та актуальністю вивчення нематеріальної культурної спадщини, в якій татуювання виступають важливими інформаційними носіями. Сучасні інституції культури започатковують нові підходи до репрезентації та збереження матеріалів, пов'язаних із татуюванням, розглядаючи їх не лише як художнє явище, а й як самостійну інформаційну систему, що передає цінності, символи та соціальні наративи.

У бібліотечному середовищі феномен татуювань проявляється насамперед через формування тематичних колекцій літератури, мистецьких

альбомів, каталогів татуювальних стилів, історичних досліджень та соціокультурних аналітичних праць. Бібліотеки стають майданчиками для презентації інформації про тату як елемент культурного коду: організовуються виставки видань, публічні лекції, кінопокази, зустрічі з художниками та майстрами. Ці заходи сприяють деконструкції стереотипів щодо тату, показуючи його як багатогранне культурне явище та важливу частину сучасної ідентичності молоді. У цифрових бібліотеках формуються електронні колекції, які включають фотоархіви татуювань, зображення з музейних фондів, матеріали наукових статей, що робить доступ до інформації більш широким і структурованим.

Архівні установи репрезентують татуювання як документальний та антропологічний феномен. Історичні архіви містять описи практик татуювання у військових формуваннях, кримінальному середовищі, етнографічних спільнотах, а також персональні справи, де татуювання фіксувалися як ідентифікаційні ознаки. Оцифрування архівів дозволяє дослідникам аналізувати еволюцію мотивів, змістових навантажень та соціальних функцій тату у різні історичні періоди.

Прикладом стала колекція в одному із найбільших в світі архівів татуювання мистецтва. «Спадщина татуювань Шіффмахера була представлена у фото форматі, яка є однією з найбільших колекцій сучасних та історичних татуювань у світі, 68-річного тату-майстра Хенка Шіффмахера» (Амеліна, 2020).

Татуювання у цьому контексті виступають своєрідними «візуальними документами», що містять інформацію про спосіб життя, вірування, цінності та соціальні структури минулого. Таким чином, архіви забезпечують інформаційний міст між історією татуювання та сучасними інтерпретаціями цього явища.

Музейні установи відіграють ключову роль у збереженні матеріальних та візуальних свідчень про культуру татуювань. У багатьох музеях світу

створюються спеціалізовані експозиції, присвячені історії тату, інструментам для нанесення малюнків, етнографічним практикам та художнім технікам.

Так у Музеї історії міста Києва презентували історичну виставковку проєкт «Київський оберіг». Виставка була сосереджена на темі оберегу під час війни. Як підкреслила підкреслила генеральна директорка Музею історії міста Києва Вікторія Муха, «Оберіг – це не лише предмет, це духовна сутність, де поєднані пам'ять, віра і любов. Він продовжує жити у сучасному місті, у наших родин, у воєнному досвіді – як свідчення тяглості традицій і сили українського духу. Через символіку оберегів проявляється наша колективна ідентичність – внутрішній код незламності, що робить нас частиною історії і водночас її творцями. Від давніх амулетів до національного прапора, від вишитої сорочки до татування з тризубом – усі ці форми об'єднані одним сенсом: прагненням зберегти себе, свій рід і свою землю. Сакральні символи, що супроводжують українців упродовж тисячоліть, до сьогодні є живими й актуальними. Під час повномасштабної війни вони лишаються символом віри, опору та сили» (У Музеї історії Міста Києва презентували..., 2025).

Музеї презентують татування як елемент культурної спадщини, роблячи акцент на символічному та інформативному змісті зображень. Вони також активно впроваджують цифрові технології, створюючи 3D-моделі, інтерактивні панелі, мультимедійні галереї, що дозволяють відвідувачам глибше зрозуміти історію та семантику тату. Окремі музеї розглядають татування як частину сучасного мистецтва, включаючи роботи тату-художників до своїх фондів та тимчасових виставок.

Як приклад можна привести виставку авторських татувань до Дня Незалежності «З Незалежною в серці» в Музеї мистецтв, яку презентували у Кропивницькому. На ній було представлено 16 ескізів татувань чотирьох майстрів з Кропивницького і Світловодська. Як розповідає наукова співробітниця музею Валерія Лінчевська, «ця виставка – це як привітання від нашого музею до Дня Незалежності і добра пропаганда татувань, як

мистецтва. Останнім часом все більше витворів мистецтва відображається на шкірі і це якось оминається, тому що тату на тілі не сприймають, як мистецтво, особливо старші люди» («З Незалежною в серці»..., 2021).

Таблиця 2.1

Інформаційний феномен культури татуювань у бібліотечних, архівних та музейних установах

Інституція	Основні форми репрезентації татуювань	Зміст та функції
Бібліотеки	Тематичні фонди, книжкові виставки, електронні ресурси, лекції, віртуальні експозиції	Акумулювання та популяризація знань про татуювання як культурне явище; формування інформаційної культури суспільства
Бібліотеки (цифровий формат)	Електронні колекції, фотоархіви, онлайн-бази даних	Розширення доступу до інформації, систематизація знань про історію та символіку татуювань
Архіви	Історичні документи, персональні справи, етнографічні матеріали, оцифровані фонди	Фіксація татуювань як ідентифікаційних ознак; дослідження соціальних функцій у різні історичні періоди
Архіви (візуальні колекції)	Фотоархіви, приватні колекції, міжнародні збірки татуювань	Збереження візуальної історії татуювання як культурного документа

Музеї	Постійні та тимчасові виставки, експозиції, тематичні проєкти	Збереження матеріальних і культурних свідчень; популяризація татуювання як мистецтва
Музеї (Україна)	Виставки сучасного мистецтва, регіональні експозиції	Інтеграція татуювання в культурну спадщину та сучасне мистецтво
Музеї (цифрові технології)	3D-експозиції, мультимедіа, інтерактивні стенди	Візуалізація та збереження культурної спадщини татуювань у цифровому форматі
Загальна функція установ пам'яті	Інформаційна, культурологічна, освітня	Формування культурної пам'яті; трактування татуювання як інформаційного феномену

Особливу увагу установи пам'яті приділяють інформаційній функції татуювань. Татуйовані зображення розглядаються не просто як декоративні елементи, а як знакові структури, що передають смисли, формують культурну пам'ять та зберігають унікальні наративи окремих спільнот. Через концепцію тату як інформаційного феномену підкреслюється його роль у формуванні колективної ідентичності, конструюванні соціальних міфів, передачі культурного досвіду. Оцифрування та каталогізація тату дозволяє відтворювати образи, які інакше могли б бути втрачені.

Прикладом тяжіння до прекрасного, художнього і культурного початку є татуювання первісних і сучасних примітивних народів. Незалежно від

впливу процесів цивілізації та прогресу людства, татуювання як відгомін первісного минулого, як психологічний ген, невтомно виривається назовні. На думку дослідників, «значення проведених досліджень важливо для розуміння факторів, де татуювання визначається соціальними умовами в кожному конкретному випадку. Проведені наукові дослідження визначають культурологічний вплив феномену тату на мистецтво в цілому зі своїми характерологічними рисами та психологічними проявами особистості» (Кротевич, 2017).

Висновок до розділу 2

Символічна та комунікативна природа тату свідчить про його складну інформаційну сутність. Татуювання виступає не просто художнім зображенням, а знаком, який містить у собі особистісні, культурні та соціальні смисли. Воно формує нову форму невербальної комунікації, що дозволяє людині взаємодіяти зі світом через символи, коди та візуальні образи. Саме ця властивість перетворює тату на важливий інформаційний феномен сучасної культури.

Тату як «візуальний текст» виконує роль своєрідного архіву культурних і особистісних смислів. Воно зберігає інформацію про традиції, світогляд, історичні події та емоційний досвід людини. Завдяки цьому татуювання стає носієм культурної пам'яті, яка візуалізується на тілі, транслює символи минулого в сучасність і забезпечує спадкоємність культурних цінностей у межах інформаційного простору сучасної цивілізації.

Соціальні функції татуювань демонструють еволюцію культурного ставлення до тіла та його символічного змісту. Від знаку приналежності до певної групи або протесту проти норм суспільства тату перетворилося на елемент масової культури, засіб комунікації та інструмент самовираження. Цей процес свідчить про розширення меж інформаційного простору культури,

у якому татуювання стало не лише мистецьким феноменом, а й соціальним текстом, що відображає дух епохи та трансформацію суспільних цінностей.

Бібліотеки, архіви та музеї як провідні інституції культурної пам'яті сприяють формуванню та збереженню інформаційного поля культури татуювань. Їхня діяльність забезпечує систематизацію знань про тату, розкриває їхню символічну й комунікативну природу та дозволяє розглядати татуювання як цілісний культурний і інформаційний феномен. Інтеграція татуювань у науковий, освітній та виставковий простір утворює їх як значущий елемент культурної спадщини, що потребує подальшого дослідження, фіксації та інтерпретації.

РОЗДІЛ 3. ТАТУ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Цифрові колекції й бази даних, присвячені тату: зарубіжний та український досвід

У добу цифровізації інформаційна діяльність поступово охоплює всі сфери культури, включно з феноменом татуювання. Візуальні практики, що раніше існували переважно у фізичному вимірі, сьогодні активно документуються, архівуються та поширюються через цифрові колекції, бази даних і віртуальні ресурси. Це дозволяє зберігати, досліджувати та популяризувати тату як елемент культурної спадщини, мистецтва і комунікації.

Показовим прикладом цифрового документування татуювання є один із найбільших світових архівів тату-мистецтва, про який повідомляє К. Амеліна. Архів містить тисячі фотографій, ескізів, плакатів, особистих колекцій майстрів та історичних матеріалів, що відображають розвиток татуювання в різних країнах світу. Такі ресурси демонструють можливості цифрового збереження візуальної спадщини та забезпечують доступ дослідників до унікальних джерел (Амеліна, 2020).

У зарубіжному досвіді існує чимало прикладів систематизації та збереження інформації про тату у цифровому форматі. Одним із найвідоміших ресурсів є “The Tattoo Archive” (США) – електронна база, що містить матеріали про історію татуювання, колекції фотографій, плакатів, зразків старовинних ескізів, а також біографії майстрів. Вона виконує функцію цифрового музею, де татуювання розглядається як мистецьке й історичне явище.

Цікавою ініціативою є також “Digital Tattoo Archive” (Велика Британія), створений при університетах Лідса та Йорка. Цей ресурс орієнтований на академічні дослідження в галузі культурології, антропології та комунікацій.

Його колекції включають фотоархіви, інтерв'ю з тату-майстрами, аналітичні статті та каталоги символіки тату у різних культурах. Проєкт показує, як інформаційні технології можуть сприяти збереженню візуальної спадщини, що раніше існувала лише у тілесній формі.

Окремої уваги заслуговує “Tattoo Museum Online” (Нідерланди), який об'єднує цифрові виставки, колекції зразків старовинних татуювань та інтерактивні мапи поширення різних стилів у світі. Важливим є те, що ресурс дозволяє користувачам взаємодіяти з інформацією – завантажувати власні зображення, додавати описи, формуючи спільну базу культурної пам'яті.

У європейських країнах та США зростає інтерес до архівування тату як візуальної антропології сучасності. Деякі музеї (наприклад, “Musée du Quai Branly” у Франції, “Tattoo Museum” у Лондоні) створюють онлайн-каталоги тату-експонатів із детальними поясненнями їхнього змісту, походження та культурного контексту. Усе це свідчить про розширення меж інформаційної діяльності у напрямі візуального документування та цифрової репрезентації.

Український досвід цифрового представлення татуювання поки що розвивається переважно через спеціалізовані вебресурси та онлайн-платформи. Зокрема, сайти Tattoo.ua, Tattoo Collection, VeAn Tattoo та інші містять електронні каталоги стилів, символіки та технік виконання татуювань, що фактично виконують функцію тематичних цифрових баз даних. На цих ресурсах представлено значні масиви візуального матеріалу, довідкової інформації та рекомендацій щодо створення татуювань («Види і стилі татуювань», 2025; VeAn Tattoo). Хоча ці ресурси здебільшого мають комерційний або журналістський характер, вони поступово перетворюються на неформальні бази даних, що відображають культурний процес.

Важливим напрямом цифрового архівування є також фіксація історичних зразків татуювань. Так, сучасні дослідження давніх культур дедалі частіше супроводжуються створенням електронних колекцій фотографій та 3D-моделей археологічних знахідок. Зокрема, увагу науковців привертають

татуювання скіфських вождів, відомі за матеріалами пазирицьких мумій, а також детально досліджені татуювання перуанських мумій віком понад 1200 років, які були зафіксовані за допомогою сучасних цифрових технологій (Павлюк, 2025; «Татуювання скіфських вождів», 2016).

Важливе значення для розвитку цифрових колекцій має також діяльність бібліотек. Так, Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського неодноразово створювала електронні матеріали, присвячені татуюванню та боді-арту. Прикладом є віртуальні виставки «У світі татуювань» та «Менді – розкіш на тілі!», що знайомлять користувачів з історією, символікою та різновидами мистецтва прикрашання тіла (ОУНБ ім. Д. І. Чижевського, 2013; 2015)

В останні роки з'являються і науково-дослідні спроби каталогізації тату як елементів сучасного візуального мистецтва. Наприклад, у межах університетських програм із культурології, дизайну та мистецтвознавства ведеться робота зі створення цифрових колекцій ескізів, фотографій і матеріалів про символіку тату як джерела соціокультурної інформації. Така діяльність є важливою складовою розвитку інформаційних практик у гуманітарних науках.

Перспективним напрямом є створення цифрових архівів сучасної української тату-культури. Значний масив інформації вже формується через онлайн-публікації про патріотичні татуювання українців та українських знаменитостей. Такі матеріали відображають процес формування нової символіки в умовах суспільних трансформацій і можуть стати основою для майбутніх електронних колекцій культурної пам'яті (Кравчук, 2023; «Фраза з пісні Скрябіна й тризубець з мечем...», 2022; «З Незалежною в серці», 2021).

Окрему цінність для формування цифрових баз даних становлять матеріали виставок та культурних заходів. Наприклад, виставка авторських татуювань у Музеї мистецтв Кропивницького продемонструвала можливості презентації татуювання як самостійного виду мистецтва, а її фото- та

відеоматеріали можуть бути використані для створення електронних архівів і тематичних онлайн-колекцій (Сарафанова, 2021).

Цифрові архіви, присвячені тату, виконують кілька ключових функцій:

- інформаційну — забезпечують доступ до візуальних і текстових матеріалів про тату;
- освітню — слугують базою для досліджень, виставок і навчальних проєктів;
- культурно-історичну — зберігають традиції й фіксують трансформації тату як мистецького явища;
- комунікативну — формують спільноти користувачів, що обмінюються знаннями, зображеннями та досвідом.

У перспективі розвиток цифрових колекцій татуювань в Україні може стати важливим напрямом інформаційної діяльності бібліотек, музеїв і архівів. Такі ініціативи сприятимуть інтеграції української тату-культури у світовий інформаційний простір, а також збереженню вітчизняного візуального спадку у цифровому форматі.

3.2. Відображення теми тату у засобах масової інформації та популярних ресурсах

У сучасному інформаційному суспільстві татуювання стало не лише елементом індивідуальної культури, а й предметом активного медіа-обговорення. Засоби масової інформації, соціальні мережі, онлайн-журнали та платформи цифрової культури формують глобальний простір, у якому тату постає як соціальне, естетичне й комунікативне явище. Відображення теми татуювання у ЗМІ дає змогу простежити, як змінюється його сприйняття — від субкультурного феномена до легітимного складника масової культури й креативної індустрії.

Сучасні медіа активно використовують тату як інформаційний привід, тематичний сюжет або візуальний елемент. У новинних порталах та журналах

матеріали про тату часто подаються у форматі інтерв'ю з майстрами, репортажів із фестивалів, оглядів нових тенденцій і стилів. Такі публікації не лише популяризують мистецтво татуювання, а й формують інформаційний дискурс навколо нього — дискурс, у якому тату постає як спосіб творчого самовираження та культурна мова сучасності.

В українському інформаційному просторі тема татуювань активно висвітлюється не лише як мистецьке явище, а й як елемент національної та особистісної ідентичності. Так, у публікації «З Незалежною в серці: українські знаменитості показали свої патріотичні татуювання» розглядається використання татуювань із національною символікою як способу вираження громадянської позиції та культурної приналежності. Подібні матеріали формують уявлення про тату як засіб візуальної комунікації та репрезентації особистих цінностей (З Незалежною в серці, 2021).

Особливої актуальності тема татуювань набула після початку повномасштабної російсько-української війни. У матеріалі «Фраза з пісні Скрябіна й тризубець з мечем: які татуювання набивають українці під час війни» висвітлюються нові тенденції у тату-культурі, пов'язані з патріотичними мотивами, військовою символікою та прагненням зафіксувати важливі історичні події на власному тілі. ЗМІ у цьому випадку виконують не лише інформаційну, а й документальну функцію, фіксуючи суспільні настрої та культурні трансформації (Фраза з пісні Скрябіна..., 2022).

Великий вплив на сприйняття теми тату мають соціальні мережі — Instagram, TikTok, Facebook, Pinterest. Вони стали головними каналами поширення візуального контенту, пов'язаного з татуюваннями. Саме тут формується сучасна естетика тіла, відбувається обмін досвідом між майстрами, замовниками й шанувальниками тату. Цифрові платформи створюють умови для комунікації, популяризації й комерціалізації цієї сфери. Візуальний формат подачі інформації у соціальних медіа дозволяє

татуюванню функціонувати як повноцінний медіапродукт, що поширює культурні смисли у глобальному масштабі.

Популярні інтернет-ресурси також приділяють значну увагу висвітленню стилістичних особливостей татуювань. Зокрема, на сайті Tattoo Collection представлено матеріали про основні види та стилі татуювань, їхню символіку та художні особливості. Такі ресурси фактично виконують роль спеціалізованих інформаційних платформ, які поєднують освітню, довідкову та комунікативну функції (Види і стилі татуювань, 2025).

Важливе місце у медійному висвітленні займають матеріали про діяльність тату-майстрів і розвиток індустрії. Наприклад, ресурс VeAn Tattoo систематично публікує статті про сучасні техніки татуювання, особливості догляду за тату, тенденції у сфері боді-арту та історію окремих стилів. Такі публікації сприяють поширенню професійних знань і популяризації культури татуювання серед широкої аудиторії (VeAn Tattoo, 2025).

У міжнародних ЗМІ (таких як BBC Culture, The Guardian, Tattoo Life Magazine, Inked Magazine) тату часто подається в контексті культурних досліджень і сучасного мистецтва. Тут акцент робиться не лише на моді, але й на соціальних та філософських аспектах тату — його зв'язку з тілесністю, гендером, національною ідентичністю, пам'яттю чи протестом. Таким чином, татуювання розглядається як своєрідне «дзеркало» соціокультурних процесів.

У зарубіжному інформаційному просторі інтерес до теми татуювань підтримується через висвітлення музейних виставок і культурних проєктів. Наприклад, виставка «Tatouage. Histoires de la Méditerranée» у Франції привернула увагу міжнародних медіа до історії татуювання як складової культурної спадщини різних народів Середземноморського регіону. Подібні публікації демонструють прагнення сучасних ЗМІ розглядати татуювання не лише як елемент моди, а й як об'єкт історико-культурного дослідження (Експонати Національного музею історії України вирушили у «відрядження» до Франції, 2025).

В українських медіа тема татуювань також набуває поширення. Онлайн-журнали та портали (The Village Україна, Na chasi, 24 канал, Вікенд, WoMo, Вежа тощо) публікують матеріали про розвиток тату-культури, фестивалі, творчість українських майстрів, а також суспільні дискусії навколо феномена тіла. Цікаво, що вітчизняні ЗМІ часто підкреслюють поєднання тату із патріотичною символікою, темою війни та національної самоідентифікації — зокрема, популяризацію тату з українськими орнаментами, тризубом, цитатами чи військовими знаками.

Особливу роль відіграють популярні онлайн-ресурси та тематичні спільноти, які функціонують як неформальні бази знань про тату. Сайти на кшталт Tattoo.ua, Tattoo Collection, Inked in Ukraine, Tattoo Portal публікують матеріали про історію, символіку, стилі й технології татуювання. Вони поєднують інформаційну та комунікативну функції, сприяючи формуванню спільноти, яка обмінюється культурним досвідом і візуальними кодами.

Окремий пласт інформаційної діяльності становлять тату-фестивалі та виставки, висвітлені у ЗМІ та цифрових платформах. Наприклад, міжнародні події London Tattoo Convention, Tattoo Expo Paris, Kyiv Tattoo Festival стають інформаційними подіями, які формують глобальний імідж тату-культури, а медійне висвітлення цих заходів перетворює їх на частину культурної індустрії. Окремим напрямом інформаційного висвітлення є культурні події та виставкові проєкти. Показовим прикладом стала виставка авторських татуювань у Музеї мистецтв Кропивницького, яка отримала значний медійний резонанс. Публікації про захід акцентували увагу на художній цінності татуювання та його поступовому визнанні як окремого виду сучасного мистецтва (Сарафанова, 2021).

Таким чином, відображення теми татуювань у ЗМІ сприяє змінам у суспільній свідомості: тату перестає бути маргінальним знаком і стає культурним повідомленням, засобом візуальної комунікації та самопрезентації. Засоби масової інформації створюють публічний простір для

обговорення тату, формуючи його образ як явища, що поєднує індивідуальне й колективне, локальне й глобальне.

ЗМІ та популярні цифрові ресурси не лише висвітлюють окремі аспекти тату-культури, а й формують суспільне ставлення до татуювання як до складного соціокультурного феномену. Через новинні матеріали, інтерв'ю, тематичні статті, онлайн-платформи та соціальні мережі відбувається популяризація татуювання, поширення знань про його історію, символіку та художню цінність.

3.3. Музеї Кропивниччини як осередки збереження та популяризації культурної спадщини татуювань у контексті світового досвіду

Музеї є важливими інституціями збереження історичної пам'яті та культурної спадщини суспільства. Вони забезпечують накопичення, облік, дослідження, збереження та популяризацію матеріальних і духовних цінностей, що формують історичну та культурну ідентичність населення. У сучасних умовах музеї виконують не лише традиційні фондові та експозиційні функції, а й активно долучаються до освітньої, наукової та комунікаційної діяльності, використовуючи інноваційні підходи до роботи з відвідувачами.

Кіровоградська область має значний культурно-історичний потенціал, який представлений розгалуженою мережею музейних установ. Вагоме місце серед них займають Кіровоградський обласний краєзнавчий музей, Музей мистецтв Кіровоградської обласної ради, Меморіальний музей Марка Кропивницького, Літературно-меморіальний музей Івана Карпенка-Карого та інші заклади, діяльність яких спрямована на збереження історії та культури краю.

Одним із головних напрямів діяльності музеїв Кропивниччини є збереження культурної спадщини. Музейні фонди містять археологічні знахідки, етнографічні матеріали, документи, твори мистецтва, предмети побуту та інші пам'ятки, що відображають різні етапи розвитку регіону. Особливе місце серед музейних колекцій посідають експонати, пов'язані з історією українського

театру, творчістю корифеїв сцени, життям видатних діячів культури та мистецтва, які походили з Єлисаветградщини.

Важливою складовою діяльності музеїв є науково-дослідна робота. Працівники музеїв здійснюють вивчення історичних джерел, атрибуцію музейних предметів, організовують наукові конференції, круглі столи та тематичні виставки. Результати цих досліджень сприяють розширенню знань про історію Кропивницької області та збереженню регіональної історичної пам'яті.

Суттєву роль музеї відіграють у популяризації культурної спадщини серед населення. З цією метою організовуються постійні та тимчасові виставки, екскурсії, лекції, творчі зустрічі, майстер-класи та культурно-просвітницькі заходи. Одним із прикладів популяризації сучасного мистецтва стала виставка авторських татуювань у Музеї мистецтв міста Кропивницького, яка відбулася у 2021 році та привернула увагу широкої громадськості до татуювання як форми сучасної художньої творчості (Сарафанова, 2021). Подібні проєкти демонструють прагнення музеїв розширювати тематичні межі своєї діяльності та залучати нові категорії відвідувачів.

Особливої актуальності в сучасних умовах набуває цифровізація музейної діяльності. Використання цифрових технологій дозволяє не лише забезпечити надійне збереження музейних фондів, а й зробити культурну спадщину доступною для широкого кола користувачів. У сучасній музейній практиці активно впроваджуються електронні каталоги, віртуальні виставки, цифрові архіви, мультимедійні презентації та онлайн-екскурсії. Важливість оцифрування музейних колекцій для збереження культурної спадщини підкреслюється в сучасних наукових дослідженнях і професійних дискусіях (Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини, 2017).

Значний внесок у популяризацію культурної спадщини регіону здійснюють також краєзнавчі установи та бібліотеки Кропивницької області. Вони реалізують спільні проєкти з музеями, спрямовані на збереження локальної історії та культурної пам'яті. Важливим джерелом популяризації історії краю виступають

краєзнавчі дослідження, виставкові проєкти та інформаційні ресурси, присвячені культурним традиціям регіону (Кушнарєнко, 2007).

Окремий напрям роботи музеїв пов'язаний із презентацією археологічної спадщини степової України. Територія сучасної Кіровоградщини є одним із центрів поширення скіфської культури, тому значну увагу музейні працівники приділяють популяризації археологічних пам'яток та дослідженню скіфського мистецтва. Зокрема, інтерес відвідувачів викликають експозиції, присвячені скіфському звіриному стилю та культурі давніх кочових народів (Загадки скіфського звіриного стилю, 2024).

Сучасні музеї Кропивницьчини дедалі активніше використовують інтерактивні форми роботи, що сприяють залученню молоді до вивчення історії та культури рідного краю. Проведення тематичних заходів, квестів, творчих майстерень, мистецьких акцій та виставкових проєктів дозволяє перетворювати музейний простір на відкритий майданчик культурної комунікації та громадської взаємодії.

Музеї відіграють важливу роль у збереженні та популяризації культурної спадщини, забезпечуючи збирання, документування, дослідження та презентацію різноманітних культурних явищ. У сучасних умовах сфера музейної діяльності розширюється, охоплюючи не лише традиційні історичні та мистецькі пам'ятки, а й новітні форми візуальної культури, до яких належить татуювання. У багатьох країнах світу тату дедалі частіше розглядається як складова нематеріальної культурної спадщини, форма художнього самовираження та засіб соціальної комунікації.

У світовій музейній практиці накопичено значний досвід презентації татуювання як культурного феномену. Яскравим прикладом є виставка «Tatouage. Histoires de la Méditerranée» («Татуювання. Історії Середземномор'я») у Франції, де татуювання було представлено як історичне та культурне явище, що супроводжує людство від неоліту до сучасності. Експозиція демонструвала археологічні артефакти, історичні свідчення, фотографії та мультимедійні матеріали, які розкривали роль татуювання у

різних культурах Середземноморського регіону (Експонати Національного музею історії України вирушили у «відрядження» до Франції, 2025).

Іншим прикладом є музейні та виставкові проекти, присвячені творчості нідерландського художника Рембрандта. У межах інтерактивної програми в галереї Еліс К. Сабатіні відвідувачам пропонувалося створити тимчасові татуювання на основі персонажів його гравюр. Такий підхід дозволив поєднати класичне мистецтво із сучасною культурою татуювання та залучити широку аудиторію до музейного простору (Музей Рембранта..., 2023).

Особливе місце у популяризації татуювання належить цифровим музейним колекціям та онлайн-виставкам. Сучасні музеї активно використовують цифрові технології для створення електронних каталогів, віртуальних експозицій та мультимедійних архівів. Це дає змогу зберігати інформацію про татуювання, робити її доступною для дослідників і широкої громадськості, а також інтегрувати локальний культурний досвід у світовий інформаційний простір.

У Кропивницькому тема татуювання також поступово входить до культурно-мистецького простору регіону. Важливою подією стала виставка авторських татуювань у Музеї мистецтв Кіровоградської обласної ради, яка відбулася у 2021 році. У межах виставкового проєкту були представлені роботи сучасних майстрів татуювання, ескізи, фотографії та матеріали, що демонстрували художню складову цього виду мистецтва. Висвітлення події у місцевих засобах масової інформації сприяло популяризації татуювання серед широкої аудиторії та формуванню його позитивного сприйняття як культурного явища (Сарафанова, 2021).

Важливе значення для дослідження історичних аспектів татуювання мають музейні колекції, пов'язані зі скіфською культурною спадщиною. Наукові матеріали про татуювання скіфських вождів та знахідки археологів свідчать, що практика нанесення татуювань існувала на території сучасної України ще в давнину та виконувала соціальні, ритуальні й символічні функції

(Татуювання скіфських вождів, 2016). Такі дослідження створюють підґрунтя для подальшого музейного осмислення татуювання як історико-культурного феномену.

Потенціал музеїв Кропивниччини у сфері популяризації культурної спадщини татуювань залишається значним. Насамперед це стосується створення тематичних виставок, цифрових колекцій, мультимедійних проєктів і міждисциплінарних досліджень, присвячених історії боді-арту, символіці татуювань та їхній ролі у формуванні культурної ідентичності. Важливим напрямом може стати співпраця музеїв із бібліотеками, архівами, закладами освіти та громадськими організаціями для створення спільних інформаційних ресурсів.

Таким чином, досвід провідних музеїв світу демонструє широкі можливості використання музейного простору для збереження та популяризації татуювання як складової культурної спадщини. Для музеїв Кропивниччини цей напрям є перспективним, оскільки дозволяє поєднати регіональний історико-культурний контекст із сучасними тенденціями розвитку візуальної культури та цифрових технологій. Використання виставкових, дослідницьких і цифрових практик сприятиме не лише популяризації татуювання, а й розширенню культурно-освітньої діяльності музейних установ регіону.

Загалом музеї Кропивниччини є важливими осередками збереження та популяризації культурної спадщини регіону. Вони забезпечують збереження історичних пам'яток, здійснюють науково-дослідну діяльність, впроваджують сучасні цифрові технології та сприяють формуванню культурної свідомості населення. Завдяки поєднанню традиційних музейних функцій із сучасними інноваційними підходами музеї залишаються важливими центрами культурного розвитку Кіровоградської області.

3.4. Діяльність тату-салонів Кропивниччини та особливості розвитку локальної татуювальної культури

Сучасна татуювальна культура Кропивниччини є складовою загальноукраїнського та світового культурного простору. Розвиток тату-салонів у регіоні відображає сучасні суспільні тенденції, пов'язані зі зростанням популярності тілесних практик, індивідуалізацією особистості та поширенням різноманітних форм самовираження. Важливу роль у формуванні локальної татуювальної культури відіграють професійні тату-салони, які не лише надають послуги з нанесення татуювань, але й виступають осередками популяризації сучасного татуювального мистецтва.

З метою вивчення особливостей розвитку татуювальної культури Кропивниччини було проведено опитування (Додаток Б) майстрів з п'яти тату-салонів міста Кропивницького:

1. Tatu-Zalezhni;
2. VEAN TATTOO;
3. Neon Tattoo Studio;
4. Dura Tattoo;
5. Manuscript Tattoo Studio;

Загалом в опитуванні узяло участь 24 респонденти, на основі результатів опитування укладено каталог найпопулярніших стилів та зображень тату на Кропивниччині (Додаток В).

Таблиця 3.1

Найпопулярніші на Кропивниччині стилі та зображення тату

№	Стиль татуювання	Коротка характеристика
1	Графіка	Сучасний стиль із чіткими лініями, геометрією та контрастом. Виконується переважно в чорно-білому форматі

		з можливими кольоровими акцентами.
2	Трайбл / Нео-трайбл	Орнаментальний стиль, що походить із племінних традицій. Характеризується чорними візерунками, гострими формами та щільним заповненням.
3	Блекворк	Стиль, заснований на використанні чорного кольору для створення як простих, так і складних композицій із великими заливками.
4	Олд скул	Класичний американський стиль із товстими контурами та яскравими кольорами. Сюжети: якорі, троянди, серця, морська тематика.
5	Каліграфія	Стиль написів: слова, фрази, імена. Основний акцент — художнє оформлення тексту та шрифтів.
6	Мінімалізм	Простий стиль із тонкими лініями та мінімумом деталей. Часто використовується для символічних невеликих татувань.
7	Скандинавський	Стиль, заснований на міфології вікінгів і рунах. Має глибокий символізм (сила, захист, доля).
8	Полінезійський	Орнаментальний стиль із хвилями, спіралями та геометрією. Символізує зв'язок із

		природою, статус і життєвий шлях.
9	Японський (Ірезумі)	Традиційний стиль із багатою символікою: дракони, карпи кої, сакура, міфологічні істоти.
10	Чікано	Чорно-білий стиль мексикансько-американського походження з релігійними та культурними мотивами.
11	Реалізм	Максимально деталізовані зображення, що імітують фотографії або реальні об'єкти.
12	Патріотичні	Татуювання з українською символікою: тризуб, прапор, калина, орнаменти, національні мотиви.

Отримані результати дозволяють охарактеризувати сучасні тенденції у виборі татуювань, соціально-демографічний портрет клієнтів та особливості функціонування локального ринку татуювальних послуг.

Дослідження показало, що найбільш популярним напрямом серед клієнтів салону є стиль «Графіка». Його популярність пояснюється універсальністю та можливістю реалізації найрізноманітніших сюжетів. Для цього стилю характерні чіткі контури, використання чорного кольору, елементів точкової техніки та мінімальне застосування кольорових акцентів. Найчастіше замовляються різноманітні написи, символічні композиції, міфологічні образи та сучасні абстрактні сюжети. Така тенденція свідчить про орієнтацію клієнтів на індивідуалізовані та змістовні зображення, які можуть передавати особисті переконання або життєві цінності.

За результатами опитування встановлено, що основними клієнтами тату-салонів є люди віком від 16 до 55 років. Водночас майстри відзначають, що інтерес до татуювань не має чітких вікових обмежень, оскільки серед клієнтів трапляються й люди старшого віку. Головними мотивами звернення до тату-салонів є прагнення до самовираження, бажання підкреслити власну індивідуальність, зберегти пам'ять про важливі події або продемонструвати певні життєві переконання. Для частини молоді татуювання виступає способом пошуку власної ідентичності або формою протесту проти соціальних стереотипів.

Щодо гендерного аспекту, то в досліджуваному салоні переважають клієнти-чоловіки. Однак майстер зазначає, що в сучасному суспільстві татуювання вже давно втратили ознаки суто чоловічої практики та стали однаково популярними серед представників обох статей. Це свідчить про поступове руйнування традиційних гендерних уявлень щодо татуювання та його перетворення на універсальний засіб самовираження.

Аналіз відповідей дозволив виявити відмінності у вподобаннях чоловіків і жінок щодо вибору стилів татуювань. Серед чоловіків найбільшою популярністю користуються стилі «Скандинавський», «Полінезійський», «Трайбл», «Олд скул», «Чікано», «Блекворк» та «Графіка». Їх об'єднує наявність глибокої символіки, виразної візуальної форми та можливість створення масштабних композицій на великих ділянках тіла. Особливий інтерес викликають сюжети, пов'язані з міфологією, історією, релігійною символікою та культурними традиціями різних народів.

Серед жінок найбільшою популярністю користуються стилі «Графіка», «Мінімалізм», «Каліграфія» та «Японські татуювання». Значний попит мають також патріотичні татуювання із зображенням української символіки. Жіноча аудиторія частіше обирає квіткові мотиви, метеликів, символічні зображення, цитати, пам'ятні написи та інші композиції, що мають особистісне або емоційне значення.

Важливим аспектом розвитку локальної татуювальної культури є вибір частин тіла для нанесення зображень. За результатами опитування найбільш популярними місцями залишаються передпліччя та гомілка. Це пояснюється як відносною безболісністю процедури на цих ділянках, так і можливістю демонструвати татуювання оточуючим. Такі тенденції відповідають загальносвітовим практикам розвитку татуювальної культури.

Особливий інтерес становить вплив російсько-української війни на розвиток татуювальної культури регіону. За словами майстра, у перший рік повномасштабного вторгнення значно зріс попит на патріотичні татуювання. Клієнти активно замовляли зображення державної символіки, тризубів, прапорів, калини, колосків, елементів вишивки та інших національних символів. Хоча нині популярність таких татуювань дещо знизилася, вони залишаються важливим напрямом сучасного татуювального мистецтва та відображають процеси формування національної ідентичності в українському суспільстві.

Водночас дослідження показало, що загальні тенденції у виборі татуювань змінюються незначною мірою. Основні стилі та мотиви залишаються популярними протягом тривалого часу, хоча періодично з'являються нові модні тренди. Серед сучасних тенденцій можна відзначити популярність татуювань із написом «Amor Fati», композицій на основі дитячих малюнків, відбитків пальців або символічних сімейних сюжетів. Такі зображення демонструють прагнення клієнтів до індивідуалізації та персоналізації татуювань.

Важливою особливістю функціонування тату-салонів Кропивниччини є сезонний характер попиту. Найбільша кількість клієнтів звертається наприкінці весни та влітку. Це пояснюється бажанням людей продемонструвати татуювання у теплу пору року, коли відкритий одяг дозволяє зробити їх більш помітними.

Професійна діяльність майстрів також пов'язана з виконанням складних художніх завдань. За результатами опитування найбільш складними вважаються татуювання у стилі реалізму, кольорові композиції з великою кількістю деталей, а також роботи на складних анатомічних ділянках тіла, зокрема на кистях рук, шиї та животі. Такі татуювання вимагають високого рівня професійної підготовки, художніх навичок і значного практичного досвіду.

Таблиця 3.2

Результат анкетування майстра тату-салонів Кропивниччини

№ питання	Зміст питання	Узагальнені відповіді
1	Найбільш популярні ескізи для тату	Найпопулярніший стиль — «графіка» (чорно-біле виконання, іноді з кольоровими акцентами, використання ліній і dotwork, сюжети: міфологія, символи, написи, абстракції).
2	Вікова і соціальна приналежність клієнтів	Переважно молодь і дорослі 16–55 років, іноді старші (до 70 років). Мотиви: самовираження, індивідуальність, пам'ять про події, естетика, інколи бунт.

3	Гендерна перевага	Загалом у світі частіше тату роблять жінки. Татуювання є універсальним засобом самовираження.
4	Популярні ескізи серед чоловіків	Скандинавський стиль (руни, вікінги, міфологія), полінезійський орнамент, трайбл/нео-трайбл, олд скул (якорі, троянди), чікано, блекворк.
5	Популярні ескізи серед жінок	«Графіка», патріотичні мотиви, японський стиль (ірезумі), мінімалізм, каліграфія; також квіти, метелики, символи, цитати, знаки зодіаку.
6	Найчастіші місця нанесення	Передпліччя та гомілка — найбільш популярні через естетику та меншу болючість.
7	Вплив війни на вибір тату	У перший рік війни зріс попит на патріотичні татуювання; наразі попит зменшився, але

		тема залишається актуальною.
8	Зміни у виборі ескізів	Загалом стабільні тенденції; з'являються тренди (амор фаті, «букети з відбитків пальців», персоналізовані композиції).
9	Найбільший потік клієнтів	Пік активності — кінець весни та літо (сезонність послуг).
10	Найскладніші татуювання	Реалізм, кольорові та деталізовані роботи, а також татуювання на складних ділянках тіла (кисті, шия, живіт).

Отже, діяльність тату-салонів Кропивниччини свідчить про активний розвиток локальної татуювальної культури та її інтеграцію у сучасний культурний простір. Татуювання дедалі більше сприймаються як форма мистецького самовираження, спосіб репрезентації особистої та національної ідентичності, а також важливий елемент сучасної молодіжної культури. Результати проведеного опитування підтверджують, що татуювальна культура регіону розвивається відповідно до загальноукраїнських і світових тенденцій, водночас зберігаючи власні локальні особливості.

3.5. Перспективи популяризації татуювання як елемента сучасної культури через музейні та культурно-просвітницькі практики

Татуювання як культурний феномен, що поєднує мистецтво, соціальні практики та інформаційну комунікацію, все активніше інтегрується в діяльність бібліотек, архівів і музеїв. Його документування, збереження та популяризація у цих установах відкриває нові можливості для досліджень, освітніх проєктів та культурної інтерпретації. Цей процес передбачає поєднання традиційних методів зберігання (фізичні каталоги, архівні записи, виставкові колекції) та сучасних цифрових технологій (онлайн-каталоги, віртуальні виставки, інтерактивні платформи).

У бібліотечно-інформаційному середовищі татуювання можна розглядати як об'єкт наукового та інформаційного опрацювання. Спеціальні колекції фотографій, ескізів, публікацій і статей дозволяють дослідникам систематизувати знання про стилі, техніки та символіку татуювань. Цифрові каталоги та бази даних, інтегровані у бібліотечні ресурси, створюють умови для швидкого доступу до інформації, її аналізу та використання в освітніх і наукових цілях.

Вже понад трьох років поспіль у Центральній бібліотеці для дітей діє Арт – студія «Креатив», яка проводить для читачів різноманітні інтерактиви. Працівники бібліотеки підготували цікавий захід про застереження щодо татуювання та пірсингу «Людина, як витвір мистецтва. Татуювання: За та Проти», та цікаву презентацію. А також вели з дітьми активний діалог та відповідали на їх питання по цій темі (Робота Арт-студії «Креатив», 2020).

Архівні інституції можуть фіксувати татуювання як документальні джерела культурної та соціальної історії. Це стосується як історичних зразків, так і сучасних практик: фотоархіви, особисті інтерв'ю з майстрами і власниками татуювань, цифрові записи тематичних виставок та подій. Такий підхід дозволяє перетворити татуювання на об'єкт дослідження, який одночасно виконує функції документа, пам'ятки та медіа-артефакту.

Музейні виставки та виставкові проєкти дедалі частіше інтегрують татуювання як елемент візуальної культури. Наприклад, в Україні та за

кордоном відомі виставки, присвячені історії татуювання, що включають ескізи, фотографії, відео процесу нанесення та інтерпретаційні тексти. Такі проєкти створюють можливість для культурної інтерпретації, демонструючи трансформацію тату від субкультури до естетичного й соціального феномену.

Прикладом цього можна виставити виставку «Tatouage. Histoires de la Méditerranée» («Татуювання. Історії Середземномор'я»), яка пропонує поринути у подорож до Франції та дослідити практики декорації тіла від неоліта до сучасності. Хоча виставка була зосереджена на Середземномор'ї, вона розглядає татуювання як частину культурного простору який був історично пов'язаний з цим регіоном (Експонати Національного музею історії України вирушили у «відрядження» до Франції, 2025)

Цікавим інтерактивом стала програма в галереї Еліс К. Сабатіні в Публічній бібліотеці округу Топіка та Шоні, яка пропонувала відвідувачам зробити собі татуювання у вигляді персонажів гравюр нідерландського художника XVII століття, та розглянути виставку рідкісних творів мистецтва. Як зауважив один із художників, представлених на виставці, описав татуювання як «найбільш постійну співпрацю з усіх – наше мистецтво живе з клієнтом щодня». Виставка спирається на цю ідею, показуючи, як чорнило є одночасно вираженням руки художника та історією того, хто його носить (Музей Рембранта..., 2023).

Цифрові проєкти відкривають особливі перспективи для інтерпретації татуювань. Онлайн-виставки, інтерактивні карти стилів і поширення практики, цифрові каталоги та віртуальні архіви дозволяють поєднувати індивідуальні та колективні аспекти збереження культурної пам'яті. Такі платформи забезпечують доступність інформації широкому колу користувачів, створюють умови для наукової та освітньої діяльності, сприяють розвитку культурних досліджень і популяризації феномену.

Особливо важливим є інтеграція українського досвіду у світовий контекст. Поступове формування цифрових колекцій українських татуювань,

архівних записів, фото- та відеоматеріалів дозволяє зберегти унікальні культурні практики та передати їх у глобальний інформаційний простір. Це сприяє не лише збереженню культурної спадщини, а й розвитку наукового підходу до вивчення тату як інформаційного явища.

Хоча здебільшого татуювання є у відкритому доступі в інтернеті та кожен може взяти чи переробити його під себе, але воно є об'єктом авторського права, оскільки воно являється твором образотворчого мистецтва. Татуювання яке автор наніс на тіло іншої людини не позбавляє його авторського права на ескіз, але якщо автором тату є сам замовник то тату-майстер у такому разі буде лише виконавцем, та не матиме на нього прав. Тому можна сказати, що татуювання можна віднести до об'єктів авторського права (художнього твору) (Сисова, 2020).

Аналіз перспектив популяризації татуювання свідчить, що бібліотеки, архіви та музеї можуть відігравати важливу роль у збереженні, документуванні та інтерпретації цього культурного феномену. Найбільш перспективними напрямками є створення цифрових колекцій, організація тематичних виставок, реалізація освітніх проєктів та формування архівних ресурсів. Поєднання традиційних і цифрових форм роботи сприяє інтеграції татуювання в сучасний культурний та інформаційний простір і розширює можливості його наукового дослідження.

Таблиця 3.3

Перспективи популяризації татуювання як елемента сучасної культури через музейні та культурно-просвітницькі практики

Напрямок діяльності	Форми реалізації	Практичне значення
Бібліотечно-інформаційна діяльність	Створення спеціалізованих колекцій книг, фотографій, ескізів	Систематизація знань про історію, символіку та стилі татуювання; забезпечення доступу

	татувань; формування тематичних каталогів і баз даних	до інформації для дослідників і користувачів
Освітньо-просвітницька діяльність бібліотек	Лекції, презентації, інтерактивні заняття, тематичні зустрічі	Формування обізнаності щодо татування як культурного явища; розвиток критичного ставлення до сучасних практик боді-арту
Архівна діяльність	Формування фотоархівів, відеозаписів, усних історій, інтерв'ю з майстрами та носіями татувань	Документування татування як джерела культурної та соціальної історії
Музейно-виставкова діяльність	Тематичні виставки, експозиції ескізів, фотографій, художніх інтерпретацій татувань	Популяризація татування як складової візуальної культури та мистецтва
Інтерактивні культурні проєкти	Майстер-класи, творчі акції, інтерактивні виставки, перформанси	Залучення широкої аудиторії до вивчення феномену татування через практичний досвід
Цифрові культурні практики	Віртуальні виставки, онлайн-каталоги, цифрові архіви,	Розширення доступу до інформації, популяризація

	інтерактивні карти стилів татуювання	феномену в цифровому середовищі
Міжнародна культурна співпраця	Участь у міжнародних виставках, створення спільних цифрових колекцій та проєктів	Інтеграція українського досвіду в глобальний культурний простір
Науково-дослідницька діяльність	Вивчення історії, символіки, соціальних та культурних аспектів татуювання	Формування наукового підходу до дослідження татуювання як інформаційного та культурного феномену
Правовий аспект	Вивчення питань авторського права на ескізи та художні зображення татуювань	Захист прав авторів і популяризація татуювання як об'єкта інтелектуальної власності

Джерело: складено автором на основі аналізу наукових і практичних матеріалів.

Таким чином, бібліотечно-інформаційний, архівний та музейний простір забезпечує комплексне документування, збереження і популяризацію татуювань, об'єднуючи традиційні і цифрові форми роботи. Це створює умови для подальшого розвитку наукових досліджень, освітніх проєктів та культурних ініціатив, у яких тату розглядається як багатофункціональний культурний і інформаційний феномен.

Висновок до розділу 3

Досвід створення цифрових колекцій і баз даних, присвячених тату, демонструє, що татуювання стає не лише мистецьким або соціокультурним явищем, а й об'єктом інформаційного опрацювання. У світовій практиці такі ресурси відіграють роль віртуальних музеїв, архівів і комунікативних платформ, тоді як в Україні цей напрям лише розвивається. Проте саме цифрові технології забезпечують нові можливості для збереження, дослідження та популяризації тату як інформаційного феномену культури.

Сучасні засоби масової інформації та популярні онлайн-ресурси відіграють провідну роль у формуванні інформаційного поля тату-культури. Вони не лише фіксують і популяризують феномен татуювання, а й створюють умови для його інтерпретації в соціальному, естетичному та культурному контекстах. Завдяки медіа тату стало видимим елементом публічної комунікації, набуло статусу масового культурного коду та інтегрувалося в інформаційний простір сучасного суспільства.

Перспективи інтерпретації та збереження татуювань у бібліотечно-інформаційному, архівному та музейному просторі полягають у поєднанні традиційних і цифрових методів документування та популяризації. Виставки, каталоги та цифрові проєкти дозволяють татуюванню функціонувати як об'єкт культурної пам'яті, наукового дослідження і комунікації. Інтеграція українських практик у глобальний цифровий контекст сприяє збереженню національної культурної спадщини та формуванню нового інформаційного простору для вивчення та інтерпретації цього унікального феномену культури.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі здійснено комплексне дослідження татуювання як соціокультурного та інформаційного феномену, а також проаналізовано особливості репрезентації татуювальної культури на Кропивниччині в контексті сучасних музейних, бібліотечних, архівних та медійних практик. Актуальність теми зумовлена зростанням ролі візуальної культури у сучасному суспільстві, поширенням цифрових технологій та необхідністю збереження нових форм культурної спадщини, до яких належить і татуювання.

У результаті аналізу історіографії встановлено, що проблема татуювання досліджується представниками різних галузей науки – істориками, культурологами, соціологами, антропологами, мистецтвознавцями та фахівцями інформаційної сфери. Наукові праці присвячені походженню татуювань, їхній символіці, функціям у суспільстві, художнім особливостям та ролі в процесах формування особистої і колективної ідентичності. Водночас виявлено недостатню кількість досліджень, які б розглядали татуювання як об'єкт бібліотечно-інформаційної, архівної та музейної діяльності, що свідчить про перспективність подальших наукових розвідок у цьому напрямі.

Опрацювання джерельної бази показало, що для вивчення татуювальної культури можуть використовуватися різноманітні групи джерел: наукові публікації, музейні та архівні матеріали, електронні бази даних, цифрові колекції, ресурси засобів масової інформації, матеріали соціальних мереж, інтернет-платформи та результати практичної діяльності тату-майстрів. Комплексне використання цих джерел дозволило всебічно дослідити феномен татуювання як багатовимірне культурне та інформаційне явище.

У ході дослідження встановлено, що татуювання є одним із найдавніших способів нанесення символічних зображень на тіло людини. Воно виникло ще в доісторичну добу та пройшло складний шлях розвитку від ритуальної та сакральної практики до повноцінної форми сучасного мистецтва. У різних культурах світу татуювання виконувало функції соціальної ідентифікації,

демонстрації статусу, релігійної приналежності, оберегу або способу передачі культурної пам'яті. З розвитком суспільства змінювалися форми, техніки та значення татуювань, однак їхня роль як засобу комунікації та носія символічної інформації залишалася незмінною.

З'ясовано, що в українській культурній традиції татуювання має як історичні витoki, так і сучасні форми розвитку. Окремі дослідники пов'язують традиції тілесного маркування з культурами, які існували на території сучасної України ще в давнину. У сучасному українському суспільстві татуювання набуло нового змісту та стало важливим інструментом самовираження. Особливо помітною є тенденція до використання національної символіки, історичних образів, орнаментів, патріотичних гасел та військової атрибутики. У контексті сучасних суспільно-політичних подій татуювання дедалі частіше виступає способом фіксації особистих переживань, проявом громадянської позиції та формою культурної пам'яті.

Дослідження соціокультурних функцій татуювань дозволило визначити, що вони виконують комплекс взаємопов'язаних функцій: комунікативну, інформаційну, естетичну, меморіальну, інтеграційну, ідентифікаційну та символічну. Татуювання виступає особливою мовою візуальної комунікації, за допомогою якої людина передає певні цінності, переконання, життєвий досвід або належність до певної соціальної групи. У сучасній культурі тату стало важливим інструментом формування індивідуального образу та засобом презентації особистості в інформаційному просторі.

Встановлено, що бібліотеки, архіви та музеї можуть ефективно використовувати тему татуювання у своїй діяльності. У сучасних умовах ці установи не обмежуються лише збереженням традиційних документів, а активно працюють із новими формами культурної спадщини. Вони здійснюють документування, каталогізацію та популяризацію матеріалів, пов'язаних із татуювальною культурою, організовують тематичні виставки, освітні заходи, наукові проєкти та цифрові колекції. Таким чином, татуювання

поступово інтегрується в сферу діяльності культурно-інформаційних установ як об'єкт дослідження, збереження та суспільного представлення.

У результаті аналізу зарубіжного та українського досвіду створення цифрових колекцій і баз даних встановлено, що цифровізація відкриває нові можливості для збереження татуювальної культури. Зарубіжні цифрові архіви, онлайн-музеї та спеціалізовані бази даних забезпечують накопичення, систематизацію та доступність інформації про історію, техніки, стилі та символіку татуювань. В Україні цей напрям лише формується, проте вже існують окремі цифрові ресурси, онлайн-платформи та електронні колекції, які фіксують розвиток сучасної тату-культури. Подальше створення спеціалізованих цифрових архівів може стати важливим кроком у збереженні української культурної спадщини.

Аналіз висвітлення теми татуювань у засобах масової інформації показав, що сучасні медіа є одним із ключових механізмів популяризації тату-культури. Через новинні портали, онлайн-журнали, тематичні сайти та соціальні мережі формується суспільне уявлення про татуювання як про культурне, мистецьке та соціальне явище. Особливе значення мають цифрові платформи, які забезпечують швидке поширення інформації, сприяють формуванню професійних і творчих спільнот та створюють нові можливості для комунікації між майстрами й аудиторією.

Під час дослідження музейного середовища Кропивниччини встановлено, що регіональні музеї мають значний потенціал для популяризації теми татуювання через виставкову та просвітницьку діяльність. Хоча спеціалізовані експозиції такого спрямування поки що не є поширеними, окремі виставкові проєкти вже демонструють можливість представлення татуювання як виду сучасного мистецтва. Світовий досвід свідчить, що музейні установи можуть успішно інтегрувати татуювання у виставкові практики, використовуючи як традиційні, так і цифрові форми презентації.

Важливим елементом розвитку татуювальної культури Кропивниччини є діяльність місцевих тату-салонів і майстрів. Вони не лише надають професійні послуги, а й виступають своєрідними культурними осередками, де формуються локальні художні традиції, відбувається обмін творчим досвідом та поширюються сучасні тенденції світової тату-культури. Дослідження показало, що локальна тату-спільнота активно інтегрується у загальноукраїнський та міжнародний культурний простір.

Перспективним напрямом подальшого розвитку є активніше використання музейних, бібліотечних та культурно-просвітницьких практик для популяризації татуювання як складової сучасної культури. Створення тематичних виставок, цифрових архівів, електронних колекцій, інтерактивних освітніх програм і науково-популярних проєктів сприятиме формуванню об'єктивного суспільного уявлення про татуювання та його місце в культурному просторі. Особливо важливим є залучення цифрових технологій, які забезпечують широке поширення інформації та доступність культурних ресурсів.

Отже, результати дослідження підтверджують, що татуювання є складним багатофункціональним соціокультурним та інформаційним феноменом, який поєднує історичні традиції, художні практики, сучасні технології та комунікативні процеси. Воно виступає не лише формою індивідуального самовираження, а й важливим елементом культурної спадщини, що потребує подальшого вивчення, документування та популяризації. Поставлена мета дослідження досягнута, а визначені завдання виконані в повному обсязі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Амеліна К. Історія татуювання у фото з одного з найбільших в світі архівів тату-мистецтва. Дата оновлення: 21.12.2020. URL: <https://life.liga.net/rozvagy/news/istoriya-tatuirovok-v-foto-s-odnoy-iz-krupneyshih-v-mire-arhivov-tatu-iskusstva> (дата звернення: 10.10.2025)
2. Амурова Я. В. Науково-психологічний погляд на феномен тату. *Теорія і практика сучасної психології*. 2019. № 4. Т. 1. С.5 – 11.
3. Артюхіна Н. В. Феномен татуювання як засіб самовизначення та самопрезентації особистості в юнацькому віці. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/939a88be-f20d-49ec-8518-9f53e16b731b/content> (дата звернення: 25.03.2026)
4. Бірюкова М. Тіло як мольберт. Дата оновлення: 17.07.2010. URL: https://24tv.ua/ru/tilo_yak_molbert_n1314078 (дата звернення: 10.10.2025)
5. Бурлаков О. Морські татуювання та їхнє значення: татуювання моряків, тату для моряків і символіка якоря. URL: <https://navi.training/ua/blog/tatuirovki-moryakov-istoriya-znachenie-simvolika-i-sovremennye-tendentsii> (дата звернення: 10.10.2025)
6. Бурчак І. Н., Воробчук М. С., Пузь А. Д. Тату-малюнки як художня спадщина суспільства: історія та сучасність. Дата оновлення: 2023. URL: <https://doaj.org/article/7b1843ba572e4c6e99cf9cbb5305341f> (дата звернення: 25.03.2026)
7. Васильченко В. Дещо про тату І. Український інтерес. Український інтерес. Дата оновлення: 03.01.2025. URL: <https://uain.press/articles/980401-980401> (дата звернення: 08.04.2025)
8. Види і стилі татуювань. URL: <https://tattoo.kiev.org/ua/vydy-styli/> (дата звернення: 10.10.2025).

9. Вся правда про татуювання. Дата оновлення: 26.07.2016. URL: <https://www.volynpost.com/news/72498-vsia-pravda-pro-tatuyuvannia> (дата звернення: 10.10.2025).
10. Горlach П. У музеї Рембрандта в Амстердамі можна буде зробити татуювання, натхненне полотнами митця. Дата оновлення: 15.04.2023. URL: <https://surl.li/tigkiy> (дата звернення: 17.11.2025)
11. Григорчук Т. Позначене тіло. Тату [Електронний ресурс] / Тарас Григорчук. URL: http://www.chas.cv.ua/41_06/index.html (дата звернення: 10.10.2025).
12. Давні татуювальні знаряддя — які вони? Дата оновлення: 20.09.2023 URL: <https://www.codpa.org.ua/davni-tatuyualni-znaryaddya-yaki-vony/> (дата звернення: 10.10.2025).
13. День тату-майстра: історія, традиції та ідеї святкування. Дата оновлення: 15.09.2025. URL: <https://wem.ua/den-tatu-majstra-istoriya-tradycziyi-ta-ideyi-svyatkuvannya/> (дата звернення: 10.10.2025).
14. Дохвaт М. Чим і як набивають тату. Дата оновлення: 14.04.2018. URL: <https://te.20minut.ua/Podii/chim-i-yak-nabivayut-tatu-10592041.html> (дата звернення: 10.10.2025)
15. Дрозд Ш. Християнські татуювання: хто та навіщо їх робить? Дата оновлення: 16.06.2021. URL: <https://bit.ua/2021/06/khrystyianski-tatu/> (дата звернення: 10.10.2025).
16. Загадки скіфського звіриного стилю. Дата оновлення: 27.08.24. URL: <https://tusovka.kr.ua/news/2024/08/27/-zagadki-skifskogo-zvirinogo-stilju> (дата звернення: 10.10.2025)
17. Значення татуювання зірок (50+ фото) Дата оновлення: 14.06.2019 URL: <https://tattookeyv.org/ua/tatu-zvezdua/> (дата звернення: 10.10.2025)
18. «З Незалежною в серці». Дата оновлення 25.08.2021. URL: <https://kirovograd24.com/photo/2021/08/25/-z-nezalezhoju-v-serts-i-.htm?print> (дата звернення: 17.04.2026).

19. Експонати Національного музею історії України вирушили у “відрядження” до Франції. Дата оновлення: 30.05.2025. URL: <https://nmiu.org/posts/433> (дата звернення: 10.10.2025)

20. Етапи створення тату: від ескізу до повного загоєння. Дата оновлення: 23.10.2024. URL: <https://tattooroom.com.ua/etapy-stvorennia-tatu/> (дата звернення: 10.10.2025)

21. Кротевич, О. В. Культурологічні аспекти визначення особливостей трансформації мистецтва татуювання в первісному суспільстві. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Технічні науки: 2017. № 5. С. 224-234. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/8021>

22. Катерина А. Історія татуювання у фото з одного з найбільших в світі архівів тату-мистецтва. Дата оновлення: 21.12.2025. URL: <https://surl.li/eovxev> (дата звернення: 17.11.2025)

23. Кравчук А. Який вигляд мають тату Alyona Alyona, Салема, Квіткової та інших зірок: українська ДНК у венах та на тілі. Дата оновлення: 29.12.2023 URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/show/people/ukrainska-dnk-u-venah-ta-na-tili-yakij-viglyad-mayut-patriotichni-tatu-zirok-i-yakij-sens-u-nih-vkladeno-foto.htm> (дата звернення: 10.10.2025)

24. Кримінальна субкультура як фактор злочинності: Кримінологічні дослідження: Вип. 2. Луган. гуманіт. центр; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка; [Гол. ред. канд. філос. наук В. І. Поклад]. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2008. 200 с

25. Кушнарєнко Н.М. Бібліотечне краєзнавство: Підручник. К.: Знання, 2007. 502 с. https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2019/425_061.pdf

26. Левикін В. Татуювання німецьких та японських військовополонених. URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Levykin_Volodymyr/Tatuiuvannia_nimetskykh_ta_ia_ponskykh_viiskovopolonenykh.pdf (дата звернення: 10.10.2025)

27. «Менді» – розкіш на тілі! Дата оновлення: 08.04.2015. URL: <https://lib.kr.ua/?p=6535> (дата звернення: 10.10.2025)

28. Мещеряков А. Н. Татуювання: *Хризантеми, дракони і молитви* А. Н. Мещеряков: *Книга японських символів*. 2003. 477 с.

29. Микитеко О. Тіло як культура. *Татуювання тіла та процеси глобалізації* О. Микитенко. К.:2013. 122-128с.

30. Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини: актуальні виклики сучасності Дата оновлення: 06.07.2017. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytuty/nauka/vydannia/2017_muzei_ta_restavratsiia.pdf (дата звернення: 10.10.2025)

31. Маркес Л. Татуювання в бібліотеці: мистецтво татуювань займає центральне місце в Топіці. Дата оновлення: 07.10.2025. URL: <https://surl.li/tygwlc> (дата звернення: 17.11.2025)

32. Музей Рембрандта відкриє студію татуювань для бідняків. Дата оновлення: 15.05.2023. URL: <https://mmr.ua/news/creative/muzej-rembrandta-vidkryye-studiyu-tatuyuvan-dlya-bidnyakiv> (дата звернення: 10.10.2025)

33. Осовська І. М. *Сучасний німецькомовний сімейний дискурс: ментальний і вербальний ресурс*. І. М. Осовська. Чернівці: РОДОВІД, 2013. 402 с

34. Павлюк А. Дослідники показали витончені тату 1200-річних перуанських мумій. Дата оновлення: 15.01.2025. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/vcheni-doslidili-detalizovani-tatu-na-tilah-1200-richnih-peruanskih-mumiy-305879/> (дата звернення: 10.10.2025)

35. Робота Арт – студії «Креатив» у Центральній бібліотеці для дітей. Дата оновлення: 2020. URL: <https://surl.lt/lceuhe> (дата звернення 17.11.2025)

36. Сисова А. Татуювання як об'єкт авторського права. Юридичний науковий електронний журнал. С. 113-114.
http://www.lsej.org.ua/8_2020/29.pdf
37. Сарафанова Н. У Кропивницькому презентували виставку авторських татуювань. Дата оновлення: 20.08.2021 URL: <https://suspilne.media/kropyvnytskiy/157372-u-kropivnickomu-v-muzei-mistectv-prezentuvali-vistavku-avtorskih-tatu/> (дата звернення 10.10.2025)
38. Тату-майстер - одна з найбільш затребуваних професій нашого часу. Дата оновлення: 25.10.2024. URL: <https://tabloid.pravda.com.ua/news/tatu-mayster-odna-z-naybilsh-zatrebuваниh-profesiy-nashogo-chasu-2006764/> (дата звернення: 10.10.2025)
39. Татуювання. Дата оновлення: 15.08.2016. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F> (дата звернення: 10.10.2025)
40. Татуювання Леді Гаги, Макса Барських, Артема Пивоварова та інших зірок: про що вони говорять? Дата оновлення: 05.05.2023. URL: <https://ranok.ictv.ua/ua/2023/05/05/tatuyuvannya-ledi-gagi-maksa-barskih-artema-pivovarova-ta-inshih-zirok-pro-shho-voni-govoryat/> (дата звернення: 10.10.2025)
41. Татуювання скіфських вождів. Дата оновлення: 16.03.2016. URL: <https://spadok.org.ua/skifiya/istoriya-skifskych-tatuiuvan-pazyrykski-mumiyi> (дата звернення: 10.10.2025)
42. У Музеї історії міста Києва презентували історичний виставковий проєкт «Київський оберіг» Дата оновлення: 15.11.2025. URL: <https://surl.li/kgnsyp> (дата звернення: 17.11.2025)
43. У світі татуювань. Дата оновлення: 18.03.2013. URL: <https://lib.kr.ua/?p=4255> (дата звернення: 10.10.2025)
44. Фестиваль тату у Києві: програма, майстри та благодійність URL: <https://inforum.com.ua/festyval-tatu-u-kyievi> (дата звернення: 10.10.2025)

45. Фраза з пісні Скрыбіна й тризубець з мечем: хто із зірок набив патріотичні тату. Дата оновлення: 17.07.2022. URL: https://gazeta.ua/articles/celebrities/_frazha-z-pisni-skryabina-j-trizubec-z-mechem-hto-iz-zirok-nabiv-patriotichni-tatu/1100956 (дата звернення: 10.10.2025)

46. Фролов Б. Дивовижні факти про людей із татуваннями. Дата оновлення: 06.07.2025. URL: <https://www.unian.ua/curiosities/shcho-kazhut-psihologi-pro-tatuyuvannya-chi-mozhut-voni-obmanyuvati-13059333.html> (дата звернення: 10.10.2025)

47. Хто найстаріший майстер татувань? URL: <https://hans.kukhnia.cx.ua/ukraincyam/khto-naystarishiy-mayster-tatuyuvan.html> (дата звернення: 10.10.2025)

48. Шевчук В. Символічне значення татувань в культурі. Дата оновлення: 07.06.2015. URL: <https://naub.ua.edu.ua/symvolichne-znachennya-tatuyuvan-v-kul/>. (дата звернення: 10.10.2025)

49. Швець В. Як татування померлих перетворюють у настінне мистецтво: історія родинного бізнесу. Дата оновлення: 20.08.2025 URL: <https://life.pravda.com.ua/society/virizayut-tatuyuvannya-pomerlih-i-peretvoryuyut-u-mistectvo-309876/> (дата звернення: 10.10.2025)

50. Юдіна Ю. Як набивають татування? Дата оновлення: 14.08.2025. URL: <https://tattoo-fusion.kiev.ua/ua/kak-nabivayut-tatuirovki> (дата звернення: 10.10.2025)

51. Юлія Поджинська. Бекхеми, Джолі, Лопес та Анатоліч: зірки, які присвятили татування своїм коханим. Дата оновлення: 09.04.2024. URL: <https://tabloid.pravda.com.ua/lounge/tatu-zirok-na-chest-kohanih-yaki-ideji-dlya-tatuyuvan-obrati-2003551/> (дата звернення: 10.10.2025)

52. Юлія Шолудько. Приходько, Дантес, Дорофєєва: українські зірки, які мають найбільше татувань. Дата оновлення: 14.11.2021 URL: <https://tsn.ua/glamur/prihodko-dantes-dorofyeyeva-ukrayinski-zirki-yaki-mayut-naybilshe-tatuyuvan-1897972.html> (дата звернення: 10.10.2025)

53. Як роблять татуювання. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://tattoo.kiev.org/ua/kak-delajut-tatuua/> (дата звернення: 10.10.2025)
54. Bydgoszcz Tattoo Konwent 2025. Дата оновлення: 06.04.2025. URL: <https://goingapp.pl/wydarzenie/bydgoszcz-tattoo-konwent-2025/bydgoszcz-kwiecien-2025> (дата звернення: 10.10.2025)
55. Forbes, R. (2006). For Europe: The French Volunteers of the Waffen-SS. London, Helion & Co Ltd, 2006. [in English].
56. Goffman E. Essays on the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates. – New York: Anchor Books, 1961.
57. Turner B. The possibility of primitiveness: Towards a sociology of body marks in cool societies // Body & Society. – 1999. – №5 (2-3). – P. 39-50.
58. Veian tattoo. URL: <https://surl.li/xlyqjy>

ДОДАТКИ

Додаток А

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Директор обласного
краєзнавчого музею**

_____ **Б. ШЕВЧЕНКО**

«___» _____ 2026 р.

Звіт

**про роботу Центральноукраїнського обласного
краєзнавчого музею, його відділів та філій за 2025 р.**

**Інформація про виконання Кіровоградським обласним краєзнавчим музеєм,
його відділами та філіями основних показників 2025-го року**

Зміст роботи	2024 рік		2025 рік		+
	План	Факт	План	Факт	
1. Надходження коштів					
			План на початок року	Уточнени й план	
Платні послуги (грн.).	204600,0	262019,65		204600,0	324008,00** +119408
2. Кількість відвідувачів					
Заг. кількість *, у. т.ч:		63396		71907	+8511
За кошти		8594		14970	+6376
Безкоштовно *		54802*		56937*	+2135
Відділ науково-просвітницької та експозиційної роботи		45418		51641	+6223
За кошти		5355		10514	+5159
Безкоштовно *		40063*		41127*	+1064
Музей історії українського хореографічного мистецтва		—		857	+857
За кошти		—		270	+270
Безкоштовно*		—		587*	+587
Меморіальний музей М.Л. Кропивницького		6897		7911	+1014
За кошти		353		833	+480
Безкоштовно *		6544*		7078*	+534

Заповідник-музей І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого) Хутір Надія		10467		11498	+1031
За кошти		2806		3353	+547
Безкоштовно*		7661*		8145*	+484
3. Проведено екскурсій					
Загальна кількість ¹		876		1027	+151
4. Створено виставок					
Загальна кількість ¹		40		104	+64
5. Проведено заходів					
Загальна кількість ¹		75		298	+223

*

У роботі закладу на період воєнного стану активно використовується дистанційна робота з відвідувачами за допомогою Facebook та Інтернет-сторінки краєзнавчого музею. У кількість безкоштовних відвідувачів врахована кількість переглядів Інтернет-сторінок;

** До загальної суми платних надходжень (вхідні квитки та екскурсії) включено суму інших надходжень (на суму 99458,00 грн.).

Перелік виставок (науково-експозиційна діяльність)

Заплановано – 75, факт – 104

Реалізовано виставок та виставкових проєктів:

Відділ науково-просвітницької та експозиційної роботи – 44

Науково-дослідний відділ фондів – 15

Сектор історико-краєзнавчих досліджень – 8

Музей історії українського хореографічного мистецтва – 7

Меморіальний музей М.Л. Кропивницького – 24

Заповідник-музей І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого) Хутір Надія – 6

Додаток Б

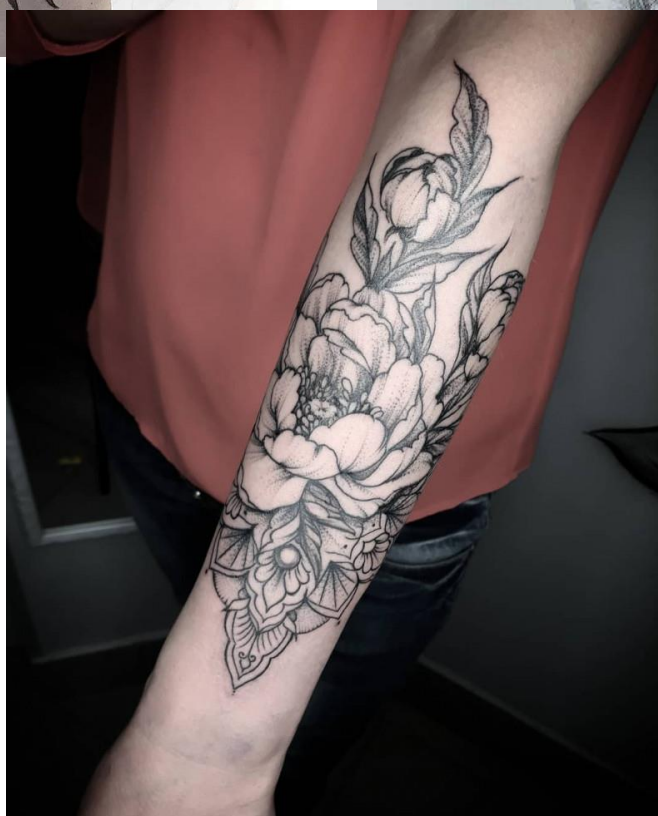
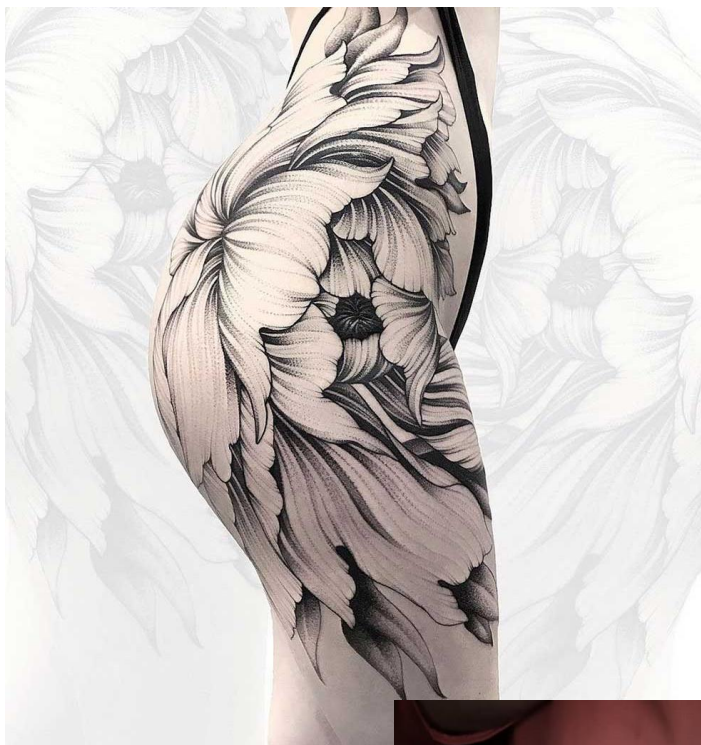
Анкета питання

1. Назвіть найбільш популярні ескізи для тату?
2. Яка вікова і соціальна приналежність тих, хто найчастіше замовляє тату?
3. Хто частіше робить тату чоловіки чи жінки?
4. Які ескізи користуються найбільшою популярністю серед чоловіків?
5. Які ескізи користуються найбільшою популярністю серед жінок?
6. На які частини тіла найчастіше наносять зображення?
7. Чи вплинула війна на вибір ескізів? Наскільки популярними є татування патріотичного змісту?
8. Як загалом змінився вибір ескізів за останній період? Що обирали до цього?
9. Коли найбільший потік клієнтів?
10. Які зображення є найбільш складними у виконанні, на Вашу думку?

Каталог найпопулярніших на Кропивниччині стилів та зображень тату

Стилі тату

Графіка

Трайбл ,Нео-трайбл

Блекворк

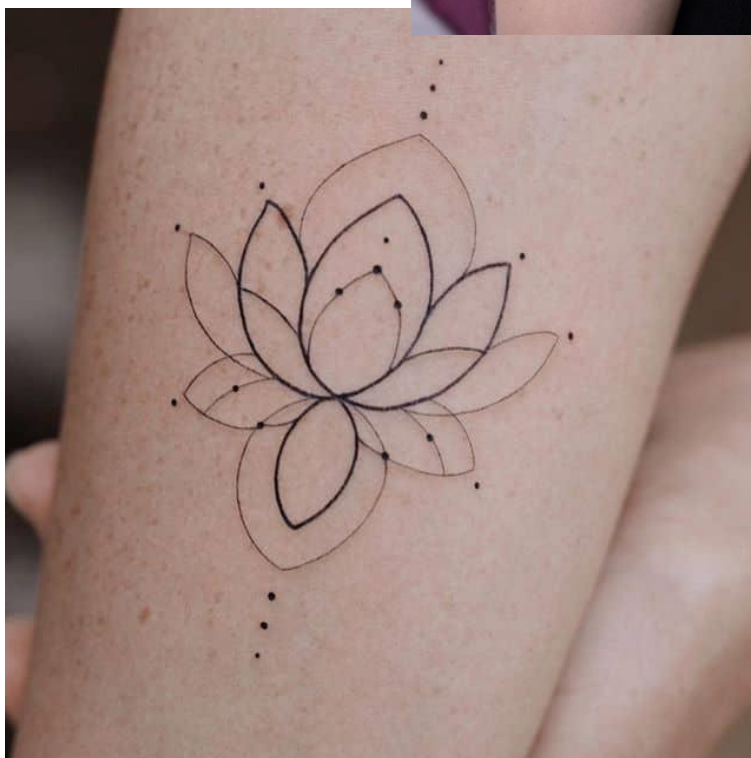
Олд скул

Каліграфія

Мінімалізм

Скандинавський

Полінезійські

Японський

Чікано

Реалізм

Патріотичні

